

Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника

Економічний факультет

Облік і оподаткування

Кваліфікаційна робота

Перший (бакалаврський) рівень вищої освіти

на тему «Облік і аналіз витрат на збут та інших витрат операційної діяльності»

Виконав: студент групи ОО-(ст)21

спеціальності 071 «Облік і

оподаткування»

Фіцак Христина Тарасівна

Керівник Шеленко Діана Іванівна

Рецензент Леванідівський О.Т

Івано-Франківськ-2022р

Прикарпатський національний університет імені
Василя Стефаника

Економічний факультет
Кафедра обліку і оподаткування
Перший (бакалаврський) рівень вищої освіти
Спеціальність 071 “Облік і оподаткування”

ЗАТВЕРДЖУЮ
Завідувач кафедри _____
(підпис)
Баланюк І.Ф.
“11” жовтня 2021 р.

**ЗАВДАННЯ
НА ДИПЛОМНУ РОБОТУ СТУДЕНТУ**

Фіцак Христини Тарасівни

1. Тема роботи: “Облік і аналіз витрат на збут та інших витрат операційної діяльності”.

Керівник роботи: Шеленко Діана Іванівна.

2. Перелік питань, які потрібно розробити: поняття обліку і аналізу витрат на збут їх місце процесі роботи підприємства та значення для ринкової економіки; методика формування показників звіту про фінансовий стан ДП “Вигодське лісове господарство”; методика формування показників звіту про сукупний дохід стан підприємства ДП “Вигодське лісове господарство”; алгоритм формування показників звіту про рух грошових коштів, звіту про власний капітал та приміток до фінансової звітності ДП “Вигодське лісове господарство”; загальна оцінка фінансового стану ДП “Вигодське лісове господарство” за показниками агрегованого балансу та звіту про фінансовий стан; аналіз фінансової стійкості, платоспроможності та ефективності господарської діяльності ДП “Вигодське лісове господарство”; сучасні підходи до удосконалення процесу прийняття управлінських рішень за результатами аналізу фінансової звітності.

3. Дата видачі завдання 13.10.2021 р.

КАЛЕНДАРНИЙ ПЛАН

№ з/п	Назва етапів роботи	Строк виконання етапів роботи	Примітка
1	Теоретичні основи обліку і аналізу витрат на збут та інших витрат операційної діяльності	17.02.2022 р.	виконано
2	Особливості обліку витрат на збут та інших витрат операційної діяльності ДП «Вигодського лісового господарства»	16.03.2022 р.	виконано
3	Організація і методика аналізу витрат на збут та інших витрат операційної діяльності	18.04.2022 р.	виконано

Студент _____ Фіцак Х.Т.
(підпис)

Керівник роботи _____ Шеленко Д.І.
(підпис)

ВІДГУК
на кваліфікаційну роботу

студента Фіцак Христини Тарасівни

на тему “Облік і аналіз витрат на збут та інших витрат операційної діяльності”

Представлена дипломна робота освітньо-кваліфікаційного рівня «бакалавр» присвячена вивченню процесу обліку і аналізу витрат на збут. З огляду на це, дипломна робота Фіцак Х.Т. характеризується актуальністю та своєчасністю і спрямована на розгляд теоретичних основ обліку і аналізу витрат на збут.

Зміст роботи відповідає обраній темі. Дипломна робота складається зі вступу, трьох розділів, висновку, переліку використаних літературних джерел і додатків. В першому розділі автор розкриває теоретичні основи обліку і аналізу витрат на збут і інших витрат операційної діяльності. Особливої уваги заслуговує проведений в роботі ґрунтовний аналіз публікацій зарубіжних і вітчизняних авторів щодо актуальної теми.

Другий дипломної роботи присвячено дослідженню особливостей обліку витрат на збут та інших витрат операційної діяльності ДП «Вигодське лісове господарство».

Третій розділ присвячений вивченню організації і методиці аналізу витрат на збут та інших витрат операційної діяльності, організаційних аспектів аналізу витрат на збут, аналізу структури витрат на збут.

Позитивними рисами дипломної роботи є системність та послідовність викладення матеріалу, а також застосування прогресивного досвіду в сфері бухгалтерського обліку та його практичне застосування підприємством.

В ході виконання дипломної роботи Фіцак Х.Т. проявила креативність, ініціативність, старанність, наполегливість, здатність та вміння застосовувати набуті знання для вирішення складних завдань, а також обізнаність у сучасних системних та інформаційних технологіях.

Дипломна робота освітньо-кваліфікаційного рівня «бакалавр» виконана у повному обсязі, відповідає встановленим вимогам і заслуговує позитивної оцінки а її автор, Фіцак Христина Тарасівна, може бути присвоєна кваліфікація бакалавра спеціальності 071 “Облік і оподаткування”.

Науковий керівник

Д.І.Шеленко

(підпис)

“ ____ ” _____ 20__ р.

РЕЦЕНЗІЯ

на кваліфікаційну роботу

студентки економічного факультету

Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника

Фіцак Х.Т.

на тему: “Облік і аналіз витрат на збут та інших витрат операційної діяльності”

Представлене студентом дослідження є винятково актуальним враховуючи високе значення процесу складання та подання фінансової звітності в фінансово-господарській діяльності підприємства.

Метою роботи є висвітлення теоретичних положення щодо обліку і аналізу витрат на збут та інших витрат операційної діяльності. У дипломній роботі було проведено аналіз структури витрат на збут та інших витрат операційної діяльності, висвітлено синтетичний та аналітичний облік витрат на збут, висвітлено нормативно-правове регулювання витрат на збут, визначено поняття витрат як об’єкта обліку та порядок їх визнання.

У дипломній роботі було проведено аналіз теоретичних, методологічних та організаційних особливостей на підприємстві щодо обліку витрат на збут та інших витрат операційної діяльності, визначено основні аспекти щодо обліку витрат на збут. У цілому дипломна робота освітньо-кваліфікаційного рівня «бакалавр» виконана у повному обсязі, відповідає встановленим вимогам і заслуговує позитивної оцінки, а її автор Фіцак Христина Тарасівна, може бути присвоєна кваліфікація бакалавра спеціальності 071 “Облік і оподаткування”.

Рецензент:

доктор економічних наук, професор
завідувач кафедри фінансів

О.Т. Левандівський

(підпис)

“ _____ ” _____ 20__ р.

ЗМІСТ

ВСТУП.....	3
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ОБЛІКУ І АНАЛІЗУ ВИТРАТ НА ЗБУТ ТА ІНШИХ ВИТРАТ ОПЕРАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ.....	5
1.1 Поняття витрат як об'єкта обліку та порядок їх визнання.....	5
1.2. Класифікація витрат на збут та інших витрат операційної діяльності для цілей обліку і аналізу.....	11
1.3. Нормативно-правове регулювання обліку витрат на збут та інших витрат операційної діяльності.....	16
РОЗДІЛ 2. ОСОБЛИВОСТІ ОБЛІКУ ВИТРАТ НА ЗБУТ ТА ІНШИХ ВИТРАТ ОПЕРАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ «ВИГОДСЬКОГО ЛІСОВОГО ГОСПОДАРСТВА».....	21
2.1. Організація обліку витрат на збут та інших витрат операційної діяльності.....	21
2.2. Синтетичний та аналітичний облік витрат на збут та інших витрат операційної діяльності.....	35
2.3. Відображення витрат на збут та інших витрат операційної діяльності в регістрах обліку та звітності підприємства.....	41
РОЗДІЛ 3. ОРГАНІЗАЦІЯ І МЕТОДИКА АНАЛІЗУ ВИТРАТ НА ЗБУТ ТА ІНШИХ ВИТРАТ ОПЕРАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ.....	46
3.1. Організаційні аспекти аналізу витрат на збут та інших витрат операційної діяльності.....	46
3.2. Аналіз структури витрат на збут та інших витрат операційної діяльності.....	52
ВИСНОВКИ.....	57
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	59
ДОДАТКИ.....	64

ВСТУП

Актуальність теми дослідження. Тема щодо обліку витрат на збут є актуальною тому, що у світі є безліч підприємств які працюють на прибуток, тим самим витрачають кошти на збут своєї продукції. Однією із ланок яка добре характеризує витрати на збут є реклама. Довести до ідеалів людського бачення продукцію тим самим стати на стрункі ноги у підприємницькому світі.

Від правильної організації обліку витрат і калькуляції собівартості залежать рівень економічного управління підприємством, ступінь впливу ефективності окремих підрозділів на підвищення ефективності виробництва, точність планування якісних і кількісних показників і оптимальна оцінка. Виробництво спрямоване на виробництво продукції, виконання робіт і надання послуг для потреб людини. У процесі виробництва використовуються основні фонди, оборотні кошти та робоча сила. Усі матеріальні та трудові витрати є витратами виробництва.

Загальні витрати підприємства, зумовлені виробництвом і реалізацією продукції (робіт і послуг) у грошовому вираженні, називають виробничими витратами.

Сума витрат - один з показників ефективності виробництва - визначає, скільки коштує підприємство на виробництво та реалізацію продукції. Чим нижче вартість, тим ефективніше виробництво. Зниження витрат дозволяє компанії відчувати себе впевнено на конкурентному ринку. Метою управління витратами та калькулюванням собівартості продукції та робіт є своєчасне, повне та достовірне визначення фактичних витрат, пов'язаних з виробництвом та реалізацією продукції, виконанням робіт, визначення фактичної собівартості окремих видів та всієї продукції, робіт та контролю за використанням ресурсів і коштів. Виявлення можливих відхилень від встановлених норм, причин і винуватців цих відхилень має відповідати потребам оперативного управління виробництвом.

Процес автоматизації бухгалтерського обліку слід розвивати комплексно, системно та цілеспрямовано, з особливим акцентом на потреби відповідного керівництва підприємства.

Об'єктом дослідження є облік і аналіз витрат на збут.

Предметом дослідження є облік і аналіз витрат на збут і інших витрат операційної діяльності.

Мета полягає у обґрунтуванні теоретичних і методичних положень з обліку та аналіз витрат на збут підприємства.

Для досягнення поставленої мети нами було виокремлено наступні завдання:

- визначити поняття витрат як об'єкта обліку та порядок їх визнання;
- дослідити класифікацію витрат на збут і інших витрат для цілей обліку і аналізу;
- висвітлити нормативно-правове регулювання обліку витрат на збут і інших витрати операційної діяльності;
- визначити організацію обліку витрат на збут і інших витрати діяльності;
- висвітлити синтетичний та аналітичний облік витрат на збут та інших витрат операційної діяльності;
- здійснити відображення витрати на збут і інших витрат операційної діяльності в регістрах обліку та звітності підприємства;
- визначити організаційні аспекти витрати на збут і інші витрати операційної діяльності;
- провести аналіз структури витрат на збут і інших витрат операційної діяльності.

Методи дослідження. Під час написання роботи нами було використано наступні методи: індукція та дедукція. За допомогою індукції нами було проаналізовано різні факти які ми склали в одну думку. Дедукція допомогла нам розглянути поняття більш детально. Відповідно за цими

методами ми дізналися тлумачення слів «витрати», «збут» та змогли дослідити їх у бухгалтерському обліку.

Структура роботи. Кваліфікаційна робота складається із вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел та додатків.

РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ОБЛІКУ І АНАЛІЗУ ВИТРАТ НА ЗБУТ ТА ІНШИХ ВИТРАТ ОПЕРАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

1.1 Поняття витрат як об'єкта обліку та порядок їх визнання

В умовах розвитку ринкових відносин в Україні якісно змінюються економічні важелі управління, в тому числі бухгалтерського обліку. Кожна діяльність суб'єкта господарювання передбачає витрати матеріалів, праці та інших ресурсів, вартість яких визначається на ринку. У системі управління підприємством основним суб'єктом є процес урегулювання витрат на господарську діяльність у загальних рисах та за їх видами, цілями та періодами реалізації.

Існування різних точок зору на природу витрат є результатом різного підходу до поглядів на природу економічного життя загалом і виробничого процесу зокрема. Існує два основних підходи.

Перший ґрунтується на розумінні економічного життя з точки зору роботи теорії вартості, яка полягає у взаємодії у виробництві трьох основних факторів (праці, праці та засобів праці) з відповідною інтерпретацією вартість, її складові та структура.

Такий підхід домінував у розумінні сутності економічного життя у вітчизняній науці та практиці, відповідно, слідував процес формування поглядів на поняття витрат виробництва у сфері бухгалтерського обліку.

Типова інтерпретація витрат виробництва при цьому підході така: витрати — це витрати живої та матеріальної праці на виробництво.

Другий підхід ґрунтується на ресурсному розумінні природи економіки, припускаючи обмеження всіх видів ресурсів та їх альтернативного використання. Цей підхід передбачає, що місце і роль витрат розглядаються і розкриваються в прикладному аспекті як невід'ємна частина ціни, яка формується в ринковій системі змінами попиту та пропозиції.

Для підприємства основою системи управління є управління виробничим процесом та його витратами. Проблема побудови оптимальної системи управління витратами стосується практично кожної системи управління. Менеджерам потрібні не тільки витрати, а й інформація про предмет витрат - продукцію, роботи, послуги чи діяльність підприємства, яка повинна визначати витрати, пов'язані з їх виробництвом (виконанням).

Витрати у грошовому вираженні являють собою фактичний обсяг ресурсів, використаних для досягнення поставленої мети, незалежно від джерел фінансування. За змістом витрати є очевидними витратами підприємства, що призводять до отримання економічних цілей [1, с.67]. Сучасний погляд на ціннісну категорію зовсім інший. Витрати на виробництві прирівнюються до терміну ціни виробленого продукту. Зокрема, С. А. Котляров вважає: «Витрати — це вартість ресурсів, використаних у майбутньому для отримання прибутку чи досягнення інших цілей підприємства. [41 с.45]. На нашу думку, такий підхід має сенс. Ю.С. Цал-Цалко тлумачить термін «витрати» виходячи з Національного стандарту бухгалтерського обліку 16 «Витрати» НП (С) БО: «Витрати – це зменшення активів або збільшення зобов'язань, що призводить до зменшення власного капіталу (крім зменшення капіталу після його ліквідації або розподілу його власниками), коли цю вартість можна достовірно оцінити» [67, с. 78]. На нашу думку, вартість засобу для виробництва та розповсюдження товарів і послуг) – це витрати , що зменшують активи (наприклад, витрати на сировину тощо) або збільшення зобов'язань (наприклад, заробітна плата, орендна плата тощо). Інший підхід до визначення суті витрат використовує FASB (Financial Accounting Standards Board – Рада з розробки стандартів фінансового обліку): «Витрати – це вибуття або інше використання активів чи утворення кредиторської заборгованості (або поєднання і того, й іншого) в результаті поставки чи виробництва товарів, надання послуг або виконання інших видів діяльності, що складають основну діяльність підприємства» [2].

На думку критиків, це визначення плутає ефект витрат із фактичною вартістю, і незрозуміло, яку вибуття слід розглядати, оскільки існує багато видів викупу, пов'язаних з основним бізнесом компанії, але які не мають нічого спільного з витратами.

Ми вважаємо, що питання «витрати» безпосередньо пов'язане з поняттям прибутку. Витрати є одним з основних елементів фінансової та податкової звітності, а їх визначення є важливим чинником формування достовірних фінансових результатів.

У п.7 П(С)БО «Витрати» зазначено, що витрати за певний період визначаються паралельно з резервом, на який вони понесені. Витрати, які не можуть бути безпосередньо пов'язані з виручкою в певному періоді, включаються до складу витрат того звітного періоду, в якому вони понесені.

Наразі в бухгалтерському обліку за П(С)БО 16 «Витрати» операційні витрати розбиваються лише за видами діяльності залежно від виду та умов стягнення та включають поточні операційні витрати (операційні, фінансові, інвестиційні) та надзвичайні операційні витрати.

Слід зазначити, що відповідно до П(С)БО 16 «Витрати» виробничі витрати на продану продукцію (товари, роботи, послуги) не включають жодних адміністративних, збутових чи інших операційних витрат, тобто неповні витрати на придбання здійснюються в бухгалтерському обліку.

Питання вартості залишаються невирішеними та суперечливими. Передбачається, що облік витрат з використанням часткових витрат призводить до їх спотворення, що може суттєво перешкоджати формуванню ціни [1, с. 149], що свідчить про те, що заниження витрат є економічно недостатнім поняттям [6, с. 149]. Для кожного підприємства важливо вирішити цю проблему, оскільки відпускна ціна товарів (робіт, послуг) базується на сукупних витратах, а не на витратах «(незавершене виробництво)».

Положеннями про державне регулювання цін (тарифів) на промислову продукцію, споживчі товари, роботи та послуги підприємств-монополістів [5]

передбачено обов'язок надавати компетентним органам дані про плановий рівень цін, фактичну собівартість продукції з розбивкою на витрати. матеріалів і праці, обсяг виробництва, плановий і досягнутий розмір прибутку від реалізації, а також обсяг прибутку, рентабельність підприємства в цілому, пояснювальна записка. Тому проблема достовірного створення актуальної інформації для підприємств, особливо витрат, залишається актуальною і потребує подальшого дослідження.

Формування собівартості здійснюється за такими принципами:

1. Правило перше - витрати включають витрати, підтверджені оригінальними документами, у тому числі оформленими нерезидентами на основі правил інших країн. Якщо в попередніх податкових періодах окремі витрати не були включені до складу витрат через відсутність доказів або помилки в документації, а в поточному періоді документи були відновлені або виявлено помилки, відповідні витрати включаються до складу витрат на звітний період. Якщо це витрати минулих звітних років, вони включаються до складу інших витрат, а якщо витрати поточного року виявлені або підтверджені, то вони відносяться до складу витрат відповідної групи (адміністративні, інші операційні витрати тощо).

2. Друге правило - витрати, що становлять собівартість проданих товарів, наданих послуг, виконаних робіт, відповідають визнаним доходам від реалізації товарів (робіт, послуг).

3. Правило третє – жодні витрати платника податків не можуть бути віднесені до витрат двічі.

На відміну від фінансової системи, система управлінського обліку вимагає інформації для прийняття управлінських рішень на основі економічної доцільності деяких альтернатив. Це означає, що в сучасних умовах це має бути систематичне вивчення собівартості продукції та собівартості продукції для цілей системи управління.

П. Безруких наголошує на таких особливостях собівартості продукції як економічного показника [4]:

1. Витрати виробництва в політико-економічному аспекті - це сума витрат продуктивної і непродуктивної праці. При цьому вартість продуктивної праці повинна бути включена до собівартості не повністю, а частково, тобто за винятком тієї частини собівартості, яка є чистим доходом підприємства. Невиробничі витрати на оплату праці – це чисті витрати на торгівлю товарами та грошима (частина витрат на матеріали, цехові, заводські, невиробничі та інші подібні витрати), соціально-економічні витрати тощо.

2. Витрати вимірюються витратами на оплату праці підприємств і об'єднань. Ці витрати можуть бути вищими або нижчими за суспільно необхідні витрати або дорівнювати їм. Витрати повинні включати ненормальні, надмірні витрати та втрати (перевикористання ресурсів через нестачу, простої тощо).

3. Витрати повинні включати деякі елементи чистого доходу суспільства, оскільки це витрати, пов'язані з виробництвом і реалізацією продукції.

Т.В. Гладких трактує поняття «цінність», де є декілька можливостей [18, с 57]:

1) частина собівартості, що включає вартість засобів виробництва та більшу частину необхідної продукції, що відповідає вартості заробітної плати;

2) частина вартості, яка становить витрати підприємства на виробництво та реалізацію продукції;

3) частина витрат, до складу якої входять витрати минулої та живої (необхідної) праці на виробництво та збут;

4) виробничі витрати та невиробничі витрати, пов'язані з виробництвом і реалізацією продукції;

5) частина вартості, яка має бути повернута підприємству в процесі повернення коштів для відшкодування;

б) частина витрат, що відшкодовує витрати, що забезпечує безперервність виробничого процесу. Багато публікацій визначають вартість як:

- 1) якісний показник підприємства;
- 2) касовий вираз витрат;
- 3) обсяг використаних ресурсів;
- 4) загальні матеріальні та трудові витрати, які вказують, скільки коштує виробництво

Велика увага приділяється створенню комплексної системи управління вартістю продукції, яка включає підсистеми (прогнозування і планування витрат; облік і калькуляція собівартості продукції; аналіз витрат і прийняття управлінських рішень, спрямованих на зниження собівартості продукції).

1.2. Класифікація витрат на збут та інших витрат операційної діяльності для цілей обліку і аналізу

Якщо врахувати витрати з точки зору оцінки запасів, то їх можна згрупувати за такими ознаками – вичерпані та невичерпні.

Витрати, щодо яких приймаються рішення, можна згрупувати за такими ознаками:

- 1) значні та незначні витрати, тобто ті, які можуть змінюватися в результаті прийняття рішень, і такі, що не залежать від прийняття рішень;
- 2) фактичні та можливі витрати (можуть виникнути в результаті прийняття альтернативного рішення);
- 3) граничні (граничні), інкрементальні (приростні) - це додаткові витрати, що виникають у результаті продажу додаткових товарів. Націнки - це ті, які розраховуються на одиницю товару [6, с. 24].

Контрольовані та регульовані витрати групують за ознаками – контрольовані та неконтрольовані витрати.

Основну частину витрат підприємства складають експлуатаційні витрати. Тому зупинимося на цих видах витрат.

Класифікація витрат за різними класифікаційними групами:

Непрямі витрати – це витрати, які не можуть бути безпосередньо віднесені до конкретного об'єкта витрат і розподіляються спеціальними методами (амортизація, витрати на опалення та освітлення тощо).

Перелік і склад статей для калькулювання собівартості виготовлення продукції (робіт, послуг) визначається підприємством самостійно і залежить від частки їх видів або груп витрат і ступеня економічної однорідності витрат, які об'єднуються. у статті, галузева специфіка організації виробництва, різноманітність технологічних процесів, можливість прямого або обережного непрямого віднесення витрат до собівартості продукції.

Змінні витрати включають витрати, які зростають зі збільшенням виробництва і зменшуються зі зменшенням.

Постійні витрати – це витрати, розмір яких істотно не змінюється зі збільшенням (зменшенням) виробництва. Вони включають постійні загальні витрати виробництва, пов'язані з управлінням і обслуговуванням виробництва.

Поточні витрати становлять менше одного місяця.

Довгострокові витрати – це витрати, пов'язані з виконанням довгострокового договору, розірвання якого очікується не раніше ніж через 9 місяців з дня виникнення перших витрат або отримання передоплати (передоплати).

Одноразові витрати - це витрати, які здійснюються за один раз (більше місяця) і спрямовані на забезпечення виробничого процесу протягом тривалого часу.

Витрати виробництва – це витрати, які забезпечуються технологією та організацією виробництва.

Непродуктивні – факультативні витрати, що виникають внаслідок певних недоліків в організації виробництва, порушень технології.

Витрати, що складаються з одного елемента, складаються з одного елемента витрат і не можуть бути розкладені. Вони включають витрати на оплату праці, споживання основного капіталу тощо. Комплексні витрати включають витрати, які містять кілька економічних елементів, такі як адміністративні витрати, накладні витрати, витрати на збут тощо.

Витрати на продукцію включають витрати, пов'язані з виробництвом продукції, тоді як витрати періоду – це витрати, які не включаються у виробничі витрати і трактуються як витрати період, протягом якого вони понесені (управління, продаж тощо).

Класифікація витрат по відношенню до звітного періоду необхідна для визначення собівартості продукції у звітному періоді, хоча собівартість продукції у звітному періоді включає не тільки ті витрати, які мали місце в цьому періоді, але й ті, які не були понесені у звітному періоді. цей період, але приписується йому.

Поділ витрат на планові та незаплановані дозволяє визначити заплановану величину витрат і планову собівартість продукції, а також включити до фактичних витрат незаплановані виробничі втрати. Поділ витрат на нормовані та ненормовані визначається нормативним методом обліку виробничих витрат і спрямований на забезпечення контролю за цими витратами шляхом виявлення відхилень від норм (безпосередньо в технологічному процесі) для раціонального використання ресурсів.

Виробничі витрати – це витрати, які забезпечуються технологією та організацією виробництва. Непродуктивні – не обов'язково внаслідок певних недоліків в організації виробництва, порушень технології тощо. Контрольовані витрати – це витрати, на які менеджер може безпосередньо впливати та контролювати (споживання сировини, матеріалів тощо).

Неконтрольовані витрати – це витрати, на які менеджер не може безпосередньо впливати та контролювати їх (комунальні платежі, амортизація тощо). Таке групування витрат має важливе значення для моніторингу діяльності окремих підрозділів.

Існують також типи витрат з певних причин для цілей планування [14]:

- за походженням витрат на підприємстві – витрати за магазинами, відділами, центрами відповідальності, структурними підрозділами та підприємством в цілому;
- за об'єктами господарської діяльності – продукція, будівельні роботи, послуги;
- за характером виробництва – основне виробниче та допоміжне виробництво;
- ступінь впливу виробництва на рівень витрат – постійний, змінний;
- за економічним змістом - за складовими витрат;
- за призначенням - за вартістю товару;
- за видами діяльності - витрати на виробництво, невиробничу, промислову, невиробничу діяльність;
- за єдністю композиції - одноелементної та складної;
- за датою розрахунку - капітал, поточний; - стосовно застосовних стандартів - стандартизовані, нестандартизовані.

Витрати є інструментом цінової політики компанії, оскільки попит визначає верхній рівень цін, а його мінімальна вартість - витрати. Тому, керуючи маркетинговою діяльністю на певному етапі процесу оцінки, аналізуючи витрати з метою визначення ціни на продукцію, вони поділяються на конкретні типи з наступних причин [2, с. 1]:

1) залежно від функціональної діяльності, з якою пов'язані витрати:

- виробництво;
- невиробнича (для всієї компанії);

2) залежно від простежуваності вартості конкретного товару:

- прямий;
- непрямі;

3) залежно від ступеня усереднення витрат:

- повний;
- витрати, включені в середню вартість;

4) залежно від динаміки, що відповідає функціональним змінам:

- змінні
- постійні (постійні);
- валові;
- змішані.

Невиробничі (фірмові) витрати поділяються на:

- торгівля (витрати на рекламу, комісійні);
- загальні та адміністративні витрати (на виконання загально-адміністративних функцій
- оплата праці керівників, судові витрати тощо) [2].

Валові витрати (повні, загальні) - сума змінних та постійних витрат для даного обсягу виробництва та середніх виробничих витрат - це сума змінних та постійних витрат на одиницю продукції [2].

Важливе місце в управлінні бізнесом займає розумна класифікація витрат, що дуже важливо для розуміння того, як ними керувати. У таких умовах необхідно класифікувати види витрат за такими критеріями, які найбільш повно відображатимуть і характеризуватимуть різні аспекти діяльності підприємства, а саме: організаційно-управлінський, бухгалтерсько-аналітичний, фінансово-економічний, маркетинговий та інвестиційний, що дозволить сприяти глибшому розумінню мети та видів витрат при управлінні багатосторонньою діяльністю підприємства, даючи можливість розглянути ці види витрат з точки зору системного підходу до їх цілісного розуміння.

1.3. Нормативно-правове регулювання обліку витрат на збут та інших витрат операційної діяльності

Система обліку витрат і калькуляції собівартості продукції на сучасних підприємствах не може повноцінно існувати без відповідної нормативної

підтримки, яка постійно формується і перебуває в процесі політичних, економічних, інтеграційних, соціальних та інших змін.

Закон України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» від 16.07.99. № 996 – XIV надає підприємствам право самостійного формування внутрішньої облікової політики. Цим законом було створено більші труднощі щодо звітної інформації в цілому по Україні, оскільки на організаціях існують значні відмінності в обліку, які неможливо врахувати при звітності [29].

Суттєві зміни в системі бухгалтерського обліку обумовлені такими причинами:

1. Конкуренція на зовнішньому та внутрішньому ринках, існування різних форм власності та постійні зміни у зовнішньому та внутрішньому середовищі призводять до створення єдиної ІТ-системи, яка повинна відповідати потребам усіх рівнів управління підприємством. Інформація повинна бути аргументованою та точною. Необхідно не тільки швидко реагувати на зміни, що відбуваються негайно на підприємстві, але й передбачати та уникати небажаних ситуацій, що виникають на підприємстві в результаті змін у зовнішньому середовищі.

2. Підприємницька діяльність на перспективі. Це головний спосіб використання і напрямок функціонування підприємства, що перекладено на менеджерів. За таких умов деякі підприємства банкрутують, оскільки не можуть витримати тиску конкурентів і змінюють ринок, а інші залишають ринок, що втрачає свою підприємницьку діяльність через сильні внутрішні суперечки та суттєві недоліки керівництва. Законодавчим підґрунтям питанням обліку витрат виробництва є його тлумаченням і надається як сукупність нормативно-правових документів найвищих гілок влади в державі, Міністерстві фінансів України, інших міністерств та відомствах на кожному підприємстві, що забезпечують повноцінне функціонування та розвиток як бухгалтерського обліку так і фінансової звітності.

Заслугує на увагу сформована В.А. Дерієм класифікація законодавчого забезпечення обліку витрат та калькулювання собівартості продукції (табл. 1.1) [26].

Таблиця 1.1

**Класифікація нормативно-правового забезпечення обліку витрат
виробництва**

За видами	Закони України; Укази і розпорядження Президента України; Постанови і рішення КМУ, міністерств та відомств; П(С)БО: 16, 18, 30, 31; МСФЗ: 2, 9, 11, 23; Кодекси України; Методичні рекомендації, інструкції, вказівки; Положення, порядок; Листи, роз'яснення; Плани рахунків бухгалтерського обліку; Форми фінансової звітності; Наказ про облікову політику підприємства; Регістри бухгалтерського обліку; Графіки документообігу і виконання обліково-звітних робіт.
За рівнями	Міжнародні; Загальнодержавні; Галузеві; Регіональні; Внутрішньогосподарські.
За місцем і роллю в регулюванні бухгалтерського обліку та фінансової звітності	НПА вищої юридичної сили; П(С)БО, інші документи з бухгалтерського обліку; НПА (інструкції, положення, вказівки) та методичні рекомендації центральних органів, виконавчої влади; НПА місцевого походження; Рішення (накази) щодо форм організації бухобліку.
За обов'язковістю виконання	Обов'язкові; Необов'язкові (рекомендаційні)
За групами	Загальні документи; За напрямками (ділянками); За галузевою спрямованістю обліку і фінансової звітності

Джерело [26]

Табл. 1.1. характеризується п'ятьма класифікаційними ознаками нормативно-правового забезпечення, а саме: за видами, рівнями, місцями, роллю у реформуванні та регулюванні бухгалтерського обліку та фінансової звітності, зобов'язанням щодо виконання та за групами.

Варто зазначити, що нормативно-правовою основою забезпечення обліку витрат є:

- Закон України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні»;
- накази, постанови, розпорядження, листи, роз'яснення міністерств та відомств;
- П(С)БО 9 «Запаси» (в частині списання запасів на витрати виробництва), 16 «Витрати»; 31 «Фінансові витрати»; 9 «Витрати на дослідження і розробки», 11 «Будівельні контракти», 23 «Витрати позики»;
- Кодекси України: Податковий, Бюджетний, Господарський, Цивільний, про адміністративні правопорушення, закони про працю тощо;
- вказівки, інструкції, положення;
- плани рахунків бухгалтерського обліку (національний, галузеві, спрощений, робочі);
- наказ про облікову політику підприємства;
- графіки документообігу, графіки виконання обліково-звітних та контрольно-ревізійних робіт і т.д..

Вивчаючи цю тему, слід зазначити, що практики та науковці пропонують принципи обліку виробничих витрат та собівартості продукції відображатись у керівних принципах розвитку виробничих витрат з урахуванням усіх методологічних підходів до розрахунку та розподілу непрямих витрат.

Загальновідомо, що в період загострення економічної кризи облік витрат набуває стратегічного значення для бізнесу. Адже кожна компанія ставить результати своїх дій на перше місце, тому варто оцінювати наслідки дій на основі даних бухгалтерського обліку.

Багато спірних питань стосуються юридичної служби обліку фінансових результатів. Зокрема, це стосується витрат, які включаються в результати діяльності компанії. Відповідно до Закону України Про внесення змін до Закону України "Про бухгалтерський облік та фінансову звітність" від 12.05.2011 р. № 3332-VI всі публічні акціонерні товариства, банки тощо, підприємства, включені до відповідного переліку Кабінету Міністрів

України, зобов'язані складати та подавати фінансову звітність. відповідно до міжнародних стандартів. Це перетворення сприяє необхідній перевірці відмінностей у визнанні, вимірюванні та класифікації виробничих витрат відповідно до національних стандартів та стандартів IAS. Проблеми та рекомендації слугують удосконаленню бухгалтерського обліку в Україні через МСБО, і ця тема обговорювалася у працях таких експертів, як Бутинець, С. Голов, О. Губачова, В. Костюченко, Ю. Кузьмінський, В. Пархоменко, В. Сопко, В. Швець та ін.[9,21].

Міжнародна практика не передбачає окремого забезпечення витрат за МСБО. Основна основа для цієї категорії додаткової інформації в МСБО 1 «Подання фінансової звітності», МСБО 2 «Запаси», МСБО 16 «Основні засоби», МСБО 18 «Доходи», МСБО 23 «Витрати за позиками», МСБО 38 «нематеріальні активи» та інші. Національний та міжнародний підходи до оцінки та калькулювання собівартості ідентичні. Зокрема, МСБО 1 «Подання фінансової звітності» передбачає класифікацію витрат за видами, такими як придбання матеріалів, витрати на рекламу, амортизація, вигоди та транспорт. Ця рекомендація може використовуватися за функціями до тих пір, поки «Собівартість реалізації» можна класифікувати як витрати на збут або адміністративну діяльність [3] Це пояснення повністю відповідає класифікації витрат за елементами бізнесу та за статтями обліку національних рахунків, як визначено у П(С)БО 16 «Витрати».

Отже, результат критичного аналізу методологічних аспектів обліку виробничих процесів за національними та міжнародними стандартами не виявив істотних відмінностей у підходах до їх оцінки та обліку. Однак деякі питання щодо застосування стандартів дещо відрізняються від прийнятих на міжнародному рівні, оскільки враховують особливості країни. Деякі аспекти обліку витрат за міжнародними стандартами не висвітлені в МСБО. Слід зазначити, що принципи МСБО та П(С)БО не виражають метод обліку. Нарешті, вони відображають загальні правила вимірювання та представлення інформації у фінансовій звітності. Систематизація та агрегування витрат за

МСБО впливає із загальноприйнятої практики розрізнення витрат, понесених під час звичайної діяльності, від витрат, не пов'язаних із бізнесом.

РОЗДІЛ 2. ОСОБЛИВОСТІ ОБЛІКУ ВИТРАТ НА ЗБУТ ТА ІНШИХ ВИТРАТ ОПЕРАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ «ВИГОДСЬКОГО ЛІСОВОГО ГОСПОДАРСТВА»

2.1. Організація обліку витрат на збут та інших витрат операційної діяльності

Сучасний рівень суспільного поділу праці характеризується надзвичайно складною, розгалуженою системою суспільного виробництва, що включає велику кількість видів економічної діяльності. Тому визначення економічної діяльності стає незамінним у багатьох аспектах: законодавчому, організаційно-економічному, управлінському тощо. Усі суб'єкти господарювання зобов'язані відстежувати результати своєї роботи, складати відповідну фінансову звітність та надавати статистичну інформацію про свою діяльність. Цей обов'язок неможливо виконати без нормативного визначення діяльності.

Виробничий процес – це процес об'єднання діяльності, що веде до отримання відповідного набору продукції чи послуг, що характеризується використанням відповідного поєднання ресурсів, специфіки виробничого процесу та випуску конкретного товару чи послуги [13]. При цьому один вид економічної діяльності може складатися з кількох простих процесів і включати значну кількість складних процесів, які є частиною одного цілісного виробничого процесу (наприклад, виробництво автомобілів, у тому числі ливарне, ковальське, зварювальне, складання, фарбування тощо.). Якщо виробництво окремих компонентів (двигунів, коробок передач, меблів, пристроїв) є частиною одного виробничого процесу, усі процеси разом розглядаються як одна діяльність. Таким чином, орієнтовним показником для виду діяльності є продукт окремого виробничого процесу, який завершує складний процес.

Облік витрат відіграє визначальну роль в обліково-аналітичному процесі підприємства, оскільки базується на економічних показниках виробництва. Витрати – це зменшення економічних вигод у вигляді вибуття активів або збільшення зобов'язань, що призводить до зменшення власного капіталу (крім зменшення капіталу шляхом його вилучення чи розподілу власниками) [15]. Під операційними витратами (собівартістю) розуміють витрати праці, матеріальних, нематеріальних і фінансових ресурсів на операційну діяльність, виражені в грошовому вираженні.

У ринковій економіці проблема виникає не стільки у визначенні витрат, розподілі їх на об'єкти та забезпеченні їх мінімізації, скільки в управлінні ними в умовах конкуренції та визнанні їх доцільності та досягненні необхідної рентабельності. Завдання полягає не в тому, щоб їх мінімізувати, а в досягненні такого рівня, коли вони будуть визнані споживачами і приносять відповідний прибуток виробникам.

У контексті застосування національних стандартів бухгалтерського обліку калькуляція собівартості продукції підприємствами є складним процесом, який передбачає врегулювання великого та різноманітного кола витрат. У ринкових відносинах, коли собівартість стає внутрішнім показником, необхідно систематизувати витрати так, щоб можна було оптимізувати кількість найменувань, спростити методику калькулювання витрат, їх поділ на окремі види продукції і водночас отримати необхідну інформацію для управління витратами.

Як в українській, так і в зарубіжній літературі не існує спільної думки щодо терміну, кількості та складу ознак класифікації витрат на виробництві. Облік витрат у фінансових напрямках відбувається за економічними елементами. Згідно з П(С)БО 16 «Витрати», витрати операційної діяльності діляться на такі елементи:

- матеріальні витрати;
- витрати на оплату праці;
- відрахування на соціальні заходи;

- амортизація;
- інші операційні витрати [14].

Однак відповідно до національних стандартів номенклатура статей витрат підприємства має зазнати деяких змін, зокрема, накладні витрати, інші виробничі витрати (витрати на стандартизацію, технічну інформацію, дослідження, рекламу тощо), невиробничі витрати, що виникають внаслідок потреби збуту повинні бути виключені з витрат виробництва.

Узагальнюючи інформацію про вартість матеріалів за звітний період, План рахунків створює рахунок 80 «Витрати на матеріали».

Дебет рахунку 80 «Матеріальні витрати» відображає суму визнаних матеріальних витрат, кредитів – списання на рахунок 23 «Виробництво» прямих матеріальних витрат, визнаних у виробництві витрат на виробництво (роботи, послуги), до собівартості допоміжного (субсидіарного) виробництва, до векселів класу 9 – матеріальні витрати, пов'язані із загальними виробничими витратами, адміністративними та маркетинговими витратами або на рахунок 79 «Фінансові результати», якщо не застосовується до класу 9.

Сьогодні порядок документування економічних операції регулюються на законодавчому та нормативному рівні. Так, ст. 9 Закону України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» № 996-XIV визначено основні вимоги до підготовки та зберігання первинних документів та регістрів бухгалтерського обліку [29], а також вимоги до підготовки документів регулюються «Положенням щодо документування бухгалтерських записів» № 88 від 24 травня 1995 р.

Відповідно до норм правових актів, всі первинні документи складаються на типових бланках, затверджених Державною службою статистики, а також на спеціалізованих бланках, затверджених відповідними міністерствами та відомствами. В табл. 2.1 проаналізовано основні документи для врегулювання виробничих витрат, що використовуються на ДП «Вигодське лісове господарство».

Таблиця 2.1

**Первинні документи з обліку прямих витрат виробництва ДП
«Вигодське лісове господарство»**

Документ	Використання	Зміст	Примітки
Лімітно-забірна картка (М-8, М-9)	Використовується для проектування випуск сировини, матеріалів, які систематично споживаються під час виготовлення виробів	Застосовується для реєстрації випуску сировини, матеріалів, систематично виданих під час виробництва	Використовується на підприємствах для відображення внутрішнього трафіку сировини від складу до складу у виробничому цеху
Накладна-вимога на відпуск (внутрішнє переміщення) Матеріалів (форма М-11)	Використовується на підприємствах з точки зору вимог при складанні запасів для цілей управління виробництвом, обслуговування виробничого процесу, обслуговування основних фондів	Застосовується для обліку руху основних фондів на підприємстві та їх випуску до підрозділів підприємства, розташованих за межами його території, а також зовнішні організації	Він набув широкого застосування у виробництві завдяки тому, що вимоги чітко визначають, які саме потреби задовольняються на складі і хто отримав (відділ, ім'я матеріально відповідальної особи)
Акт-вимога на заміну (додатковий відпуск) матеріалів (форма М-10)	Він не використовується на даному підприємстві, виставляється додаткова накладна на ліміт збору, або ліміт змінюється	Він використовується для обліку випуску матеріалів понад встановлену межу або при заміні матеріалів і є основою для списання матеріалів	Для контролю необхідно використовувати зміни у виробничому плані та обміні сировиною на досліджуваних підприємствах

Джерело: сформоване на основі даних додатків.

Аналіз даних у табл. 2.1 демонструє, що основними документами для реєстрації випуску основних засобів зі складу на ДП «Вигодське лісове господарство» є лімітно-забірна картка М-9 (реєстрація руху основних засобів) та загальні вимоги для відпуск (внутрішнього руху) матеріалів М-11.

Якщо активи приносять економічні вигоди протягом декількох звітних періодів, витрати визнаються на основі їх регулярності та раціональності розподілу (наприклад, у формі амортизації) за звітними періодами, в яких отримуються відповідні економічні вигоди від використання зазначеного активу. Наприклад, довгострокові активи (основні засоби, нематеріальні активи) можуть забезпечити економічні вигоди з часом кілька років, і тому їх вартість визнається витратами протягом строку їх корисного використання шляхом амортизації.

Витрати визнаються за принципом нарахування, тобто витрати визнаються в тому періоді, в якому визнається дохід, за який вони були понесені. У процесі виробництва величина витрат, понесених у грошовому вираженні, є виробничою собівартістю, яка використовується для оцінки реалізованої продукції. Оцінка витрат також базується на витратах розрахунку, що базується на оцінці статей та критеріїв витрат.

Виробничі витрати розбиваються на витрати, які включаються у собівартість продукції, і витрати, які не включаються у собівартість продукції. Розрахунок прямих виробничих витрат, які включаються до собівартості продукції на підприємстві, ведеться на рахунках 91 «Загальні витрати» і 23 «Виробництво».

Один із принципів бухгалтерського обліку, викладений у ст. 4 Закону України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» від 16.07.1999 р. № 996-XIV, – принцип історичної (фактичної) вартості [29].

Його суть полягає в тому, що в бухгалтерському обліку пріоритет надається активам підприємства на основі витрат на їх виробництво та придбання. Виробничі витрати викликають багато труднощів у роботі бухгалтерів із точки зору розуміння сучасних національних методів обліку виробничих витрат виробництва (виконання робіт, надання послуг). По-перше, вони можуть помилково вважати, що розрахунок собівартості продукції потрібна лише для собівартості. Отже, оскільки ми живемо в ринковій економіці (тобто в економіці, де ціни реалізаторів зростають, до тих

підприємств (поки покупці не будуть готові платити) усуває необхідність у розрахунках. По-друге, багато бухгалтерів з радянським досвідом роботи не змогли визнати той факт, що поточна методика оцінки собівартості продукції дещо відрізняється від радянської методики.

Іншим надзвичайно важливим принципом бухгалтерського обліку є принцип нарахування та відповідності доходів і витрат в українському законі «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність». Він полягає в тому, що для визначення фінансового результату звітного періоду доходи звітного періоду слід порівнювати з витратами, понесеними до отримання цього доходу.

Стандарти про бухгалтерського обліку на підприємстві встановлюються національними П(С)БО. Для визначення собівартості продукції важливо проаналізувати тлумачення категорій «прямі витрати» та «непрямі витрати».

У зв'язку з вищевикладеним, ми пропонуємо, насамперед, виключити частину визначення категорії «прямі витрати», що є єдністю класифікації витрат. Адже правильна економічна інтерпретація змісту прямих і непрямих витрат є фундаментальним при визначенні діапазону витрат, що включаються до собівартості.

Розрахунок заробітної плати в системі рахунків – це синтетичний облік нарахування та розподілу заробітної плати, визначений відповідно до кількості працівників із подальшим внесенням нарахованої заробітної плати до відповідних видаткових рахунків за статтями та номерами розрахунків. Відповідно до Плану рахунків № 1203, облік заробітної плати ведеться в установах на відповідних субрахунках рахунку 66 «Розрахунки з оплатою праці» [55]. Рахунок 65 «Нарахування заробітної плати» використовується для обліку та узагальнення інформації про виплати заробітної плати працівникам, допомоги по тимчасовій непрацездатності, студентам, докторантам та учням зі стипендіями та іншими подібними категоріям [55]. Кредит на рахунку відображає суми, нараховані на заробітну плату

працівників, матеріальну допомогу, премії, допомогу по тимчасовій непрацездатності тощо, суми, утримані із заробітної плати працівникам, суми стипендій, пенсій, допомог та інших трансфертів населенню, суми, утримувані з заробітної плати, стипендії, пенсії, пільги тощо на виконавчих листах та інших документах, розмір комісійних, що стягуються з фрілансерів, за овердрафт – їх виплата, утримання з них, перерахування сум, утриманих із заробітної плати, а також сум, які не були отримані вчасно і призначені на субрахунки «Розрахунки з депонентами».

ДП «Вигодське лісове господарство» застосовує систему тарифних винагород службовців, що включає дві форми: відрядну та погодинну. Перший використовується для розрахунку заробітної плати виробничого персоналу, а другий – для адміністративного персоналу [67]. Проводиться синтетичний розрахунок нарахувань заробітної плати в нашій компанії на рахунку 66 «Виплати працівникам». На рахунку узагальнюється платіжна інформація для працівників, які належать як до бухгалтерського, так і до не бухгалтерського складу підприємства – від заробітної плати (за всі види заробітної плати, премії, допомоги тощо) до не отриманих вчасно виплат з каси підприємства працівникам, за інші поточні виплати.

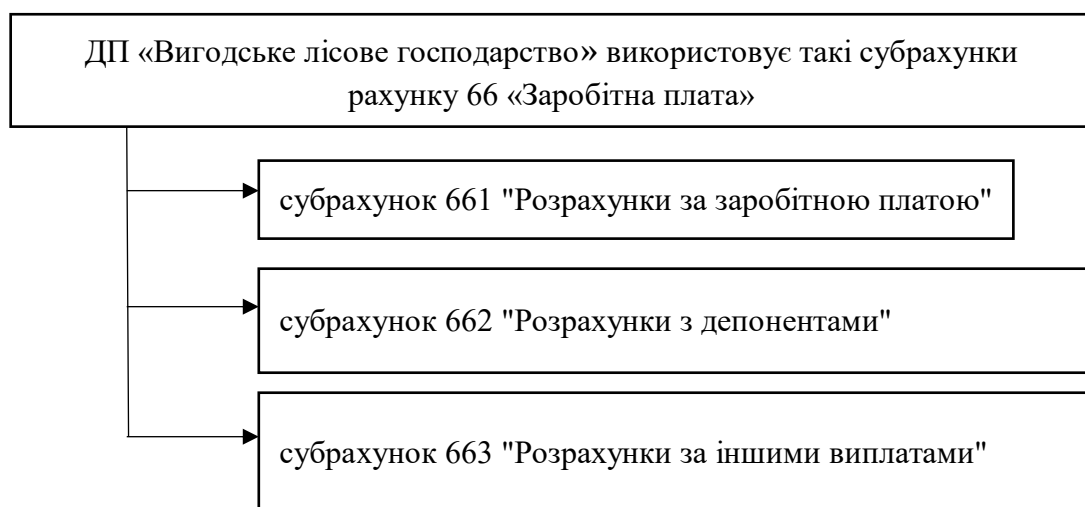

Рис. 2.1. ДП «Вигодське лісове господарство» використовує такі субрахунки рахунку 66 «Заробітна плата»

Джерело: [32]

На субрахунках 661 нараховується заробітна плата з розрахунками з працівниками, які є працівниками державного та приватного сектору, за всі види заробітної плати, премій та допомоги з тимчасової втрати працездатності

На субрахунках 662 використовується для узагальнення інформації про суми виплат працівникам, які не були своєчасно отримані з каси підприємства.

На субрахунках 663 здійснюється врегулювання внесків, що не належать до фонду оплати праці, зокрема допомоги при частковому безробітті, допомоги з тимчасовою непрацездатністю

Заборгованість підприємства за виплатами працівникам у разі, якщо підприємство отримує готівкові розрахунки через касу підприємства, а його працівники не отримують їх вчасно, відображаються дебетами субрахунків. 661 «Розрахунки за заробітною платою» і 663 «Розрахунки за іншими виплатами» та кредитом субрахунку 662 «Розрахунки з депонентами».

Облік витрат в ДП «Вигодське лісове господарство» ведеться за класом 8 «Витрати». Цей клас рахунків використовується для відображення інформації щодо витрат з біржових та необмінних операцій. Склад витрат та порядок їх визнання визначаються відповідними національними правилами (стандартами) бухгалтерського обліку [27].

На суму депонованої заробітної плати в бухгалтерському обліку роблять запис по дебету рахунка 661 «Розрахунки за заробітною платою» і кредиту рахунка 662 «Розрахунки з депонентами». В подальшому, при виплаті працівникам заробітної плати, зарахованої раніше на рахунок депонентів, роблять запис по дебету рахунка 662 «Розрахунки з депонентами» в кореспонденції кредитом рахунка 30 «Готівка».

Єдиним внеском на загальнообов'язкове державне соціальне страхування є зведений страховий внесок, який справляється за системою загальнообов'язкового державного соціального страхування на обов'язковій та регулярній основі для забезпечення захисту там, де права застрахованих

осіб передбачені законом.

Єдиний внесок не включається до податків, інших обов'язкових зборів, що складають податкову систему. Рахунок 65 призначений для врегулювання страхових розрахунків «Страхові розрахунки». Цей рахунок є пасивним. Позика відображає нараховані страхові зобов'язання, а також кошти, отримані від страхових установ. Погашення боргу та виплата страхових коштів на підприємстві.

На рахунку 65 «Страхові розрахунки» є субрахунки [36]:

- 1) 651 – за розрахунками із загальнообов'язкового державного соціального страхування;
- 2) 652 – за соціальним страхуванням;
- 3) 653 – виключений;
- 4) 654 – за індивідуальним страхуванням;
- 5) 655 – за страхуванням майна.

Аналітичні рахунки відкриваються в розрізі субрахунків.

Аналітичний облік на нашому підприємстві ведеться:

1. У відомості 5.4 с.-г. аналітичного обліку по рахунках 651,652.
2. У відомості № 3.4 с.-г. аналітичного обліку розрахунків за іншими операціями по рахунках 655 ,654.

Синтетичний облік ведеться:

1. У журналі-ордері № 5 Б с.-г. по рахунках 651, 652.
2. У журналі-ордері № 3 Г с.-г. по рахунках 654, 655.

Важливим напрямом бухгалтерської роботи є амортизація основних фондів, на цьому етапі слід розглянути врегулювання амортизації, яке проводиться на досліджуваному підприємстві.

У нашій компанії амортизації підлягають:

- 1) витрати на придбання виробничого обладнання, нематеріальних активів та довгострокових біологічних активів для використання в бізнесі;
- 2) витрати на самостійне виробництво (виробництво), нематеріальні активи, управління довгостроковими біологічними активами для

комерційних цілей, включаючи витрати на заробітну плату працівників, які були задіяні у виробництві (створенні) продукції та нематеріальних активів;

3) витрати на модернізацію виробництва;

4) вартість об'єктів енергетичного, газо- та теплопостачання, водопостачання, каналізаційних мереж, побудованих безкоштовно споживачами на замовлення спеціалізованих експлуатуючих компаній відповідно до технічних умов підключення до цих мереж чи об'єктів;

Знос ДП «Вигодське лісове господарство» нараховується щомісяця, починаючи з місяця, наступного за місяцем, коли завод вводиться в експлуатацію, і зупиняється на період його реконструкції, модернізації, обробки, обладнання та обслуговування.

Таким чином, якщо хлібокомбінат не буде використовуватися для ведення підприємницької діяльності, платник податку зобов'язаний припинити амортизацію у податковому розрахунку. Виведення з експлуатації повинно бути задокументоване та підтверджене такий вихід, зокрема за розпорядженням керівника, актом тимчасового виходу ОЗ із виробничого процесу тощо.

У разі перезапуску такого об'єкта або передачі його виробничим заводам для амортизації приймається вартість, яка амортизується на момент її ліквідації (виробничі потужності) і збільшується на величину витрат, пов'язаних з модернізацією, реконструкцією, добудовою, додатковим обладнанням, тощо. У цьому випадку амортизація такого об'єкта починається в місяці, наступному за місяцем, коли об'єкт знову вводиться в експлуатацію або вводиться у виробництво.

При визначенні строку використання (експлуатації) ДП «Вигодське лісове господарство» варто враховувати такі фактори:

- очікуване використання об'єкта компанією, враховуючи його можливості або продуктивність;
- очікуваний фізичний та моральний знос;
- правові або інші обмеження терміну служби об'єкта та інші фактори.

Амортизаційні відрахування за бухгалтерський квартал для виробничого підприємства визначаються як сума амортизаційних відрахувань за три місяці бухгалтерського кварталу, розрахована із застосуванням методу амортизації, обраного платником податку для кожної групи виробничих підприємств. Як правило, амортизація проводиться до тих пір, поки залишкова вартість виробничого підприємства не буде дорівнювати його ліквідаційній вартості.

Метод амортизації повинен відображати очікувану закономірність зменшення фізичного та амортизаційного відрахування від економічної корисності основних фондів. Але методи амортизації, передбачені П (С) БО 7, не завжди відображають заплановане знецінення основних фондів. Знос основних фондів підприємств, що починають бізнес, доцільно проводити методами прогресивної амортизації, оскільки розмір економічної вигоди від використання засобів зростають із розвитком підприємства. Тому пропонується доповнити перелік дозволених методів амортизації методами амортизації фонду та ануїтету, які зазвичай використовуються в зарубіжній практиці.

Процедуру розрахунку сум амортизації слід вдосконалити шляхом зменшення залишкової вартості. Якщо вимоги пункту 26 П (С) БО 7 виконуються, сума накопиченої амортизації на кінець строку корисного використання об'єкта не буде дорівнює сумі, що амортизується. На практиці в останній рік експлуатації об'єкта річна сума амортизації обчислюється як різниця між залишковою вартістю позики на початок року та її ліквідаційною вартістю.

Як результат, не відбувається поступового зменшення сум амортизації, щоб усунути цей недолік, ми пропонуємо збільшити суму амортизації за кожен рік експлуатації об'єкта, розраховану відповідно до П(С)БО 7, на відсоток відхилення вартості зносу, що амортизується.

Було показано, що використання річних норм амортизації, за яких місячна сума розраховується шляхом ділення річної суми амортизації на 12,

порушує принцип узгодження доходів і витрат, оскільки економічні вигоди, що містяться в активах, витрачаються нерівномірно протягом року. Дійсно прискореній амортизації сприяє використання місячних, а не річних стандартів, де очікуваний термін корисного використання вимірюється не роками, а місяцями [35].

Окрім витрат на придбання основних фондів, більшість компаній несе додаткові витрати на їх заміну та вдосконалення. З набранням чинності П(С)БО 7, критерієм віднесення цих витрат до витрат звітного періоду або капітальних вкладень був їх вплив на суму майбутніх економічних вигод, визначених під час введення об'єкта в експлуатацію. В результаті авторського дослідження вітчизняних та закордонних нормативних актів специфічні ефекти вдосконалення основних фондів, що призводять до збільшення майбутніх економічних вигод: продовження терміну служби об'єктів, включаючи збільшення їх потужності, поліпшення якості продукції, виготовленої за допомогою специфічного обладнання, підвищення ефективності використання основних фондів, підвищення їх ринкової вартості.

Точна оцінка результатів покращення об'єкта забезпечується запропонованими методами: оцінки та порівняння технічних показників об'єкта, а також оцінка та порівняння вартості об'єкта.

Перший метод полягає у порівнянні технічних показників, які об'єкт мав на початку строку корисного використання, з новими, отриманими в результаті модернізації, добудови, модернізації тощо.

Якщо результати вдосконалення основних фондів якісно не оцінені, необхідно застосувати інший метод – оцінку та порівняння вартості об'єкта. У цьому випадку необхідно визначити відновну вартість об'єкта без урахування суми амортизації та порівняти його з його ринковою вартістю після завершення експлуатації. Надлишок ринкової вартості над заміною свідчить про збільшення економічних вигод від вдосконалення об'єкта.

Сучасна методика обліку відновної вартості основних фондів не завжди

відповідає принципу узгодження доходів та витрат, оскільки на практиці компанії можуть використовувати результати ремонту більше одного звітного періоду. Більше того, витрати на стягнення боргу можуть мати значний вплив на фінансовий результат звітного періоду. Тому пропонується для кожного підприємства, враховувати його фінансово-економічний стан, визначати значимість відновної вартості основних фондів [36].

Якщо вартість ремонту нижче встановленого критерію, всю суму слід розподілити на операційні витрати; якщо більший – тоді розподілити рівними частинами між сусідніми періодами. Розподіл витрат повинні виконуватися протягом запланованого періоду технічного обслуговування, якщо роботи заплановані. Пропонується розподілити незаплановані витрати на ремонт на решту терміну експлуатації об'єктів.

Одним з найважливіших елементів облікової політики у сфері основних засобів є амортизація. При їх виборі вони керуються низкою конвенцій, що мають суб'єктивні та об'єктивні характеристики – термін служби, очікуваний розмір продукції, розмір ліквідаційної вартості, інфляцію та науково-технічний прогрес. Для обмеження впливу цих факторів при виборі методу амортизації необхідно використовувати один із евристичних методів економічного аналізу – метод експертної оцінки, заснований на раціональне обґрунтування рішення та інтуїція експертів. З метою спрощення та прискорення процесу прийняття рішення щодо вибору методу нарахування амортизації автор формалізував його, тобто розробив та запропонував безперервне використання послідовного алгоритму [38, с. 369-375].

Оскільки обраний метод амортизації повинен якомога точніше відображати ступінь зменшення втілених економічних вигод в об'єкті, пропонується: існуючий перелік методів амортизації слід доповнити прогресивними методами амортизації та комбінацією декількох методів; застосовувати не щорічні, а щомісячні норми амортизації, коли визначається термін корисного використання, який буде вимірюватися в місяцях; сума амортизації за кожен рік експлуатації об'єкта, розрахована за методом

прискореної амортизації відповідно до П(С)БО 7, збільшення на відсоток відхилення суми, що амортизується, від суми амортизації, накопиченої в кінці терміну корисного використання.

У випадку нематеріальних активів слід зазначити, що амортизована вартість реєструється для кожного з активів, що належать до окремої групи. Якщо відповідно до документа, що встановлює закон, тривалість права користування таким активом не встановлена, то строк корисного використання визначається платником податку самостійно, але не може бути менше 2 та більше 10 років безперервного використання.

Отже, було встановлено, що для первинного обліку відпуску матеріалів на підприємстві використовуються наступні первинні документи: «Акт-вимога на заміну (додатковий відпуск) матеріалів», «Накладна-вимога на відпуск (внутрішнє переміщення) сировини», «Відомість обліку залишків матеріалів на складі», «Картка складського обліку матеріалів», «Матеріальний звіт», «Акт про витрату матеріалів», «Інвентаризаційний опис».

2.2. Синтетичний та аналітичний облік витрат на збут та інших витрат операційної діяльності

На організацію аналітичного обліку витрат впливають різні фактори, основними з яких є [5]:

- вид виробництва, особливості його організації та технології;
- асортимент продукції;
- структура управління підприємством;
- організація розрахунків за місцями та місцями витрат, центрами відповідальності;
- методи обліку витрат і калькуляції собівартості продукції;
- рівень автоматизації облікової роботи.

Облік витрат виробничих підприємств - це комплекс робіт з групування та відображення в аналітичному розрізі вартості матеріалів, праці та інших ресурсів, витрачених у звітному періоді. Включає:

- суцільне та правильне ведення кошторисної документації;
- поділ витрат на види та економічні елементи;
- визначення витрат за площею;
- відповідність витрат технологічним нормам, інструкціям, технічним умовам, нормам, лімітам, стандартам, картам;
- групування за місцями витрат (центрами відповідальності);
- групування витрат за об'єктами обліку та статтями кошторису;
- розбивка непрямих витрат за об'єктами калькуляції;
- групування витрат за рахунками бухгалтерського обліку;
- створення інформаційної бази для аналізу, контролю та управління.

Організація обліку витрат на високому рівні забезпечує точність і достовірність розрахунків, що підвищить ефективність управління. Отже, організація обліку витрат включає:

- встановлення переліку статей собівартості продукції та складу витрат по кожній статті;
- порядок включення витрат до рахунків виробничого обліку та методи включення витрат до вартості кожного предмета калькуляції;
- вибір методів оцінки та обліку відходів виробництва, обліку майбутніх витрат, обліку виробничих розривів;
- дослідження з урахуванням форми бухгалтерського обліку на підприємстві, методів і прийомів обліку витрат на виробництво;
- відбір записів обліку витрат за видами та предметом обліку (центри відповідальності).

Для прийняття оптимальних управлінських рішень необхідно знати суму витрат, перш за все, добре розуміти інформацію про витрати виробництва. Аналіз витрат допомагає визначити ефективність і оптимальний розмір витрат, перевірити якість виконання, правильно

встановити ціни, регулювати і контролювати витрати, планувати рівень прибутку і рентабельності [20].

Таблиця 2.2

Склад статей собівартості виготовлених запасів (готової продукції та незавершеного виробництва) для цілей фінансової та податкової звітності

№ пор	Найменування статей витрат	Норми для складання звітності:	
		фінансової (П(С)БО 16 «Витрати»)	податкової (ПКУ)
1	Прямі матеріальні витрати	п. 12	пп. 138.8.1 п. 138.8 ст. 138
2	Прямі витрати на оплату праці	п. 13	пп. 138.8.2 п. 138.8 ст. 138
3	Амортизація виробничих основних засобів та нематеріальних активів, безпосередньо пов'язаних з виробництвом товарів, виконанням робіт, наданням послуг	п. 14	п. 138.8 ст. 138
4	Вартість придбаних послуг (а також робіт) прямо пов'язаних із виробництвом товарів, виконанням робіт, наданням послуг	п. 14	пп. 138.8 ст. 138
5	Загальновиробничі витрати:	п. 15	пп. 138.8.5 п. 138.8 ст. 138
5.1	витрати на управління виробництвом	п. 15.1	пп. 138.8.5 "а" п. 138.8 ст. 138
5.2	амортизація основних засобів загальновиробничого призначення	п. 15.2	пп. 138.8.5 "б" п. 138.8 ст. 138
5.3	амортизація нематеріальних активів загальновиробничого призначення	п. 15.3	пп. 138.8.5 "в" п. 138.8 ст. 138
5.4	витрати на утримання, експлуатацію та ремонт, страхування, оперативну оренду основних засобів, інших необоротних активів загальновиробничого призначення	п. 15.4	пп. 138.8.5 "г" п. 138.8 ст. 138
5.5	витрати на вдосконалення технології та організації виробництва	п. 15.5	пп. 138.8.5 "г" п. 138.8 ст. 138
5.6	витрати на опалення, освітлення, водопостачання, водовідведення та інші послуги з утримання виробничих приміщень	п. 15.6	пп. 138.8.5 "д" п. 138.8 ст. 138
5.7	витрати на обслуговування виробничого процесу	п. 15.7	пп. 138.8.5 "е" п. 138.8 ст. 138
5.8	витрати на охорону праці, техніку безпеки, понесені відповідно до законодавства	п. 15.8	пп. 138.8.5 "є" п. 138.8 ст. 138
5.9	суми витрат, пов'язаних з підтвердженням відповідності продукції тощо	п. 15.9	пп. 138.8.5 "ж" п. 138.8 ст. 138
5.10	суми витрат, пов'язаних з розвідкою / дорозвідкою та облаштуванням нафтових та газових родовищ	п. 15.9	пп. 138.8.5 "з" п. 138.8 ст. 138
5.11	інші загальновиробничі витрати	п. 15.9	пп. 138.8.5 "и" п. 138.8 ст. 138
6	Інші прямі витрати	п. 14, п. 15.8	п. 138.9 ст. 138

Джерело [21].

Такими запасами можуть бути: незавершене виробництво, зняті з виробництва, напівфабрикати нашого виробництва, готова продукція та сільськогосподарська продукція. Відповідно до Інструкції про застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій № 291 (далі – Інструкції 291) [24] зазначені вище запаси обліковуються на рахунках 23 «Виробництво», 24 «Брак у виробництві», 25 «Напівфабрикати», 26 «Готова продукція», 27 «Продукція сільськогосподарського виробництва». Оборот по дебету цих рахунків – виробнича собівартість виготовлених запасів. Згідно з п. 11 П(С)БО 16 «Витрати» до виробничої собівартості таких запасів включаються: прямі матеріальні витрати; прямі витрати на оплату праці; інші прямі витрати; змінні загальновиробничі та постійні розподілені загальновиробничі витрати [21].

Таблиця 2.3

Кореспонденція рахунків з обліку інших прямих витрат на підприємстві

Операції	Дебет	Кредит
Нараховано платежі на соціальні заходи	23	65
Втрати від браку, які складаються з вартості остаточно забракованої з технологічних причин продукції (виробів, напівфабрикатів), зменшеної на її чесну вартість	23	24
Нарахована амортизація	23	13
Нараховано орендну плату	23	685
Нараховано плату за використання електроенергії	23	685

Джерело [35].

Цілями складання податкової звітності відповідно до абз. 4 п. 138.8 ст. 138 ПКУ загальновиробничі витрати слід віднести на собівартість виготовлених і реалізованих товарів, виконаних робіт, наданих послуг відповідно до положень (стандартів) бухгалтерського обліку [20]. Можна зробити висновок, що нерозподілені загальновиробничі витрати слід віднести до собівартості реалізованої продукції в той час коли вони були понесені.

Відповідно вони мають включатися до рядка 05 "Витрати операційної діяльності, в тому числі: "податкової декларації, але при цьому не входять до значення рядка 05.1 "Собівартість придбаних (виготовлених) та реалізованих товарів (робіт, послуг)" цієї податкової декларації, адже в цьому рядку наводиться собівартість виготовленої раніше та реалізованої у поточному звітному періоді продукції. Отже, значення рядка 05 «Витрати операційної діяльності, в тому числі:» податкової декларації може відрізнятися від значення рядка 05.1 «Собівартість придбаних (виготовлених) та реалізованих товарів (робіт, послуг)» на суму нерозподілених загальновиробничих витрат, які були списані на витрати того періоду, в якому вони були понесені. Призначені непрямі витрати включаються до виробничої собівартості, а отже, становлять собівартість виробництва та включаються до розрахунку оподаткованого доходу за період, у якому відбувається реалізація продукції.

2.3. Відображення витрат на збут та інших витрат операційної діяльності в регістрах обліку та звітності підприємства

Адміністративні витрати, витрати на збут та інші операційні витрати не включаються до собівартості виготовлення готової та реалізованої продукції, тому інформація про ці витрати узагальнюється на рахунках витрат звітного періоду: 92 «Адміністративні витрати», 93 «Витрати на збут», 94 «Інші операційні витрати» [57].

До групи витрат, пов'язаних з управлінням підприємством ДП «Вигодське лісове господарство» включає витрати на оплату праці працівників керівництва підприємства з відрахуваннями на соціальні заходи; витрати, пов'язані з матеріально-технічним забезпеченням управлінського персоналу; витрати на оплату службових відряджень керівників та на придбання літератури, що супроводжує інформацію про господарську діяльність компанії, у тому числі законодавство та передплату на

спеціалізовані журнали; або оплачувати послуги за відвідування семінарів для підвищення професійного рівня керівників; витрати на оплату послуг інших підприємств, пов'язаних з управлінням підприємством, якщо у списку працівників підприємства не передбачено відповідних функціональних послуг; витрати на оплату плати за використання та обслуговування засобів технічного управління: центрів обробки даних, сигналізації та зв'язку (поштового, телеграфного, телефонного) загальногосподарського призначення; витрати на отримання ліцензії та інших спеціальних дозволів, що видаються органами державної влади на провадження господарської діяльності, у тому числі: збір за реєстрацію підприємства в органах державної реєстрації, зокрема, органах місцевого самоврядування, їх виконавчих органах; витрати на державні послуги; витрати на проведення аудиту відповідно до чинного законодавства, у тому числі на проведення добровільної перевірки на розсуд товариства; витрати на вирішення спорів у судах; витрати на організацію вечірок, свят, придбання та роздачу подарунків; витрати на розваги; Витрати, пов'язані з оплатою послуг комерційних банків та інших кредитно-фінансових установ, у тому числі плата за клірингово-касове обслуговування, отримання гарантій, облік дебіторської заборгованості та зобов'язань, поштово-телеграфні послуги та інші витрати, пов'язані з грошовим обігом.

До групи витрат на утримання та обслуговування основних засобів, інших матеріальних цінностей загального призначення включаються витрати на утримання та експлуатацію основних засобів та інших основних засобів загального призначення; витрати на ремонт, проведений для забезпечення працездатності об'єкта та отримання заздалегідь визначеного розміру майбутніх економічних вигод від використання основних засобів та інших основних засобів загальногосподарського призначення; витрати на погашення вартості основних засобів, інших основних засобів загальногосподарського призначення шляхом нарахування амортизації; витрати на протипожежну охорону та сторожову вежу

загальногосподарського призначення; витрати на забезпечення працівників іншим загальним складом спецодягом, взуттям, обмундируванням, обмундируванням, засобами захисту, необхідними для виконання професійних обов'язків, милом та іншими миючими, дезінфікуючими засобами, відповідно до переліку та правил, встановлених чинними нормативно-правовими актами, або відшкодування працівникам витрат на придбання спецодягу, взуття та інших засобів індивідуального захисту у разі невидачі адміністрацією; витрати на страхування ризиків цивільно-правової відповідальності, пов'язаних з експлуатацією транспортних засобів, що входять до складу основних засобів підприємства загального призначення; витрати на страхування майна підприємств загального призначення [61].

У складі витрат на обслуговування виробничого процесу включаються витрати на придбання сировини, палива, енергії, інструментів, приладів та інших засобів і предметів праці; витрати, пов'язані із забезпеченням контролю за виробничими процесами та якістю продукції (робіт, послуг) працівниками керівництва підприємства; витрати на забезпечення в установленому законодавством порядку принципів безпеки праці, охорони праці, санітарно-гігієнічних вимог та інших специфічних вимог, передбачених принципами технічної експлуатації, нагляду та контролю за діяльністю підприємства; витрати на первинні та періодичні медичні огляди працівників; передбачені законодавством витрати, пов'язані з прийняттям на роботу працівників, у тому числі витрати на оплату праці випускників ПТНЗ та молодих спеціалістів, які закінчили вищі навчальні заклади, витрати на проїзд до роботи[37].

За податками, зборами та іншим, передбаченим законодавством є обов'язкові збори (крім податків, зборів та обов'язкових зборів, що включаються до собівартості продукції (робіт, послуг)) включають:

- плата за землю;
- податок з власників транспортних засобів та інших самохідних машин і механізмів загальногосподарського призначення;

- оплата виконаних геолого-розвідувальних робіт за рахунок коштів державного бюджету (крім розрахунків виробничих підрозділів, цехів, пов'язаних з накладними витратами);
- плата за спеціальне використання водних ресурсів. Плата сплачується за користування водними ресурсами для загальногосподарських потреб підприємства;
- внески на соціальне страхування від нещасних випадків;
- збори на загальнообов'язкове державне пенсійне страхування на витрати на послуги мобільного зв'язку, якщо цими послугами користується керівництво підприємства;
- міський податок;
- Інші витрати.

Витрати, пов'язані з підвищенням кваліфікації або перепідготовкою керівних кадрів та іншого загального персоналу, включають розміри оплати праці за основним робочим місцем керівників і спеціалістів керівних кадрів та інших загальних кадрів підприємства під час їх підвищення кваліфікації в системі підвищення кваліфікації та підвищення кваліфікації персоналу. ; заробітна плата керівників, спеціалістів управління підприємства, залучених без звільнення з основної посади з метою навчання, перепідготовки та підвищення кваліфікації працівників, для керівництва виробничою практикою студентів вищих та середніх спеціальних навчальних закладів; повна або часткова оплата відпусток для навчання, наданих працівникам адміністрації та іншого загального складу, законно наданих особам, які успішно навчаються у вечірній та заочний час у спеціальних університетах та середніх коледжах, університетах та за участь у сесіях та екзаменах; витрати, пов'язані з оплатою учням ПТНЗ різниці між стипендією у розмірі тарифної ставки (мінімальної заробітної плати) працівника та витратами цих навчальних закладів (на виплату стипендії, харчування та спецодягу) [39].

На рахунку 71 «Інший операційний дохід» обліковуються такі доходи:

- Дохід від первісного визнання та від зміни вартості активів, які обліковуються за справедливою вартістю (на субрахунку 710);
- Дохід від купівлі-продажу іноземної валюти (на субрахунку 711);
- Дохід від реалізації інших оборотних активів (на субрахунку 712);
- Дохід від операційної оренди активів (на субрахунку 713);
- Дохід від операційної курсової різниці (на субрахунку 714);
- Одержані штрафи, пені, неустойки (на субрахунку 715);
- Дохід від списання кредиторської заборгованості (на субрахунку 717);
- Дохід від безоплатно одержаних оборотних активів (на субрахунку 718);
- Інші доходи від операційної діяльності, які не знайшли свого відображення на інших субрахунках рахунка 71 «Інший операційний дохід», зокрема про доходи від операцій з тарою, від інвентаризації, від діяльності житлово-комунальних і обслуговуючих господарств, дитячих дошкільних закладів, будинків відпочинку, санаторіїв та інших закладів оздоровчого та культурного призначення тощо (на субрахунку 719).

На субрахунку 791 «Фінансовий результат від основної діяльності» визначають прибуток (збиток) від основної діяльності підприємства. За кредитом субрахунку відображають у порядку закриття рахунків суму доходів від реалізації готової продукції, товарів, робіт, послуг та від іншої операційної діяльності (рахунки 70 «Доходи від реалізації», 71 «Інший операційний дохід»), за дебетом – суму в порядку закриття рахунків з обліку собівартості реалізованої готової продукції, товарів, робіт і послуг; адміністративних витрат, витрат на збут, інших операційних витрат (90 «Собівартість реалізації», 92 «Адміністративні витрати», 93 «Витрати на збут», 94 «Інші витрати операційної діяльності»).

Форма Звіту про фінансові результати (Звіту про сукупний дохід), в якій буде відображена інформація про витрати та операційний прибуток, побудована за принципом функціонального угруповання доходів і витрат, що

дозволяє оцінити рівень і значення кожної функції. . Якщо припустити, що передбачуваний дохід можна достовірно оцінити, дохід визнається у прибутку чи збитку, коли актив отримано або погашено зобов'язання, що призводить до збільшення власного капіталу суб'єкта господарювання (крім приросту капіталу). Витрати слід визнавати негайно, якщо економічні вигоди не відповідають або більше не відповідають тому стану, в якому вони були визнані активами суб'єкта господарювання [55].

Проте сьогодні, коли важливою для бухгалтера є своєчасне надання вищому керівництву необхідною інформацією про щоденні показники. Тому бухгалтеру слід звертати увагу не на виконання технічних робіт, пов'язаних із фіксацією фактів з господарського життя, а враховувати при прийнятті управлінських рішень на основі оперативної облікової інформації. Тому основним напрямком покращення розрахунку операційних витрат і доходів на підприємстві є впровадження автоматизованої системи обліку. Автоматизація скорочує час, необхідний для обробки різноманітних документів, які не вимагають великих місць для зберігання.

РОЗДІЛ 3. ОРГАНІЗАЦІЯ І МЕТОДИКА АНАЛІЗУ ВИТРАТ НА ЗБУТ ТА ІНШИХ ВИТРАТ ОПЕРАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

3.1. Організаційні аспекти аналізу витрат на збут та інших витрат операційної діяльності

Донедавна розробці аналізу витрат бізнесу приділялося недостатньо уваги. Сьогодні в Україні особливого значення набуло застосування аналітичних методів. Запровадження Плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталів, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій, Положень (норм) бухгалтерського обліку та подальша поява нових суб'єктів бухгалтерського обліку вимагають застосування нових методів економічного аналізу, що відповідають умовам ринку. Такі методи необхідні підприємствам, щоб мати можливість раціонально вибирати ділових партнерів, визначати ступінь фінансової стійкості та оцінювати ефективність фінансово-господарської діяльності. Застосування цих методів в Україні покращить здатність компаній адаптуватися до змін у плануванні та управлінні.

Це проявляється в тому, що аналіз зарезервований для вищих управлінських структур компанії, які можуть впливати на формування фінансових ресурсів і грошових потоків. Ефективність чи неефективність окремих управлінських рішень щодо ціни на продукцію, розміру партії закупівлі сировини, заміни обладнання чи технології та інших рішень слід оцінювати з точки зору загальної успішності підприємства, характеру його економічної діяльності.

Основними методами аналізу витрат підприємства є:

1. Загальний аналіз, що дозволяє оцінити динаміку сукупних витрат, а також їх структуру.
2. Факторний аналіз, ця методика вимірює та всебічно і систематично досліджує вплив факторів на значення показників ефективності. Одним із

методів є елімінація, що означає усунення, виключаючи вплив на продуктивність усіх факторів, крім одного.

3. Ретроспективний аналіз. Завданнями даного аналізу є: визначення ступеня використання ресурсів (збереження чи надмірні витрати), виявлення та оцінка факторів, що визначають динаміку вартісних показників, визначення можливих заходів щодо зниження витрат, розробка заходів та їх використання; визначення ступеня напруженості планів, кошторисів. Об'єкти ретроспективного аналізу: виробництво та загальна вартість продукції та реалізованої продукції, собівартість однієї складової витрат, собівартість однієї гривні, виробленої або реалізованої продукції, собівартість окремих видів продукції та послуг.

4. Перспективний аналіз, до завдань цього аналізу входять: прогноз майбутніх витрат; визначення методів управління витратами з урахуванням зміни зовнішніх факторів. Предметом перспективного аналізу є витрати на підготовку до виробництва нової продукції, робіт, послуг та статті витрат окремих об'єктів.

5. Метод ABC – це система обліку та аналізу витрат за видами діяльності організації шляхом процесу (оперативного) визначення та розрахунку витрат. Метод ABC заснований на припущенні, що компанія виробляє продукцію в результаті певного набору бізнес-процесів, кожен з яких пов'язаний зі специфічними витратами. Цей метод спрямований на визначення найбільш продуктивних видів діяльності, які є економічно доцільними [18].

6. Метод деталізації – Послідовне розкриття складних статей і показників через приватні статті. Таким чином виходить все більш детальний поділ частин аналізованого об'єкта на його складові, що дозволяє краще зрозуміти його суть. При цьому виявляються внутрішні суперечності та взаємозв'язки всіх компонентів досліджуваного об'єкта, що призводить до їх злиття в єдине ціле.

7. Невід'ємним елементом методу аналізу є системний підхід, при якому кожен елемент предмета аналізу розглядається з точки зору його впливу на стан суб'єкта господарювання та результати його діяльності в цілому. Оцінка цієї складової залежить не стільки від ступеня її близькості до місцевої мети, скільки від її впливу на досягнення кінцевих цілей економічної системи, частиною якої він є.

8. Горизонтальний аналіз – це порівняння кожного індексу витрат з аналогічним індексом за попередній період або за більш тривалий період.

9. Вертикальний аналіз - визначення структури кінцевих показників з виявленням змін у кожній статті за попередній період.

10. Нормативні моделі - моделі, суть яких полягає у встановленні нормативів для кожної статті витрат та аналізі відхилень фактичних даних від нормативів. Вони дають змогу порівняти фактичні результати діяльності підприємства з очікуваними, розрахованими за бюджетом і використовуються у внутрішньому фінансовому аналізі.

11. Порівняльний аналіз використовується для визначення масштабів і причин відмінностей у використанні ресурсів та ефективності, а також для мобілізації внутрішніх резервів порівнянних економічних операторів (або їх частин) шляхом поширення найкращої практики[13].

Узагальнення результатів аналізу є останнім етапом дослідження. На цьому етапі робляться висновки, які включають оцінку діяльності організації, перелік виявлених резервів та рекомендації щодо їх використання. При цьому виявляється взаємозв'язок між результатами окремих сайтів і виконавцями, визначається ступінь їх впливу на кінцеві результати аналізованого об'єкта в цілому, шукаються шляхи посилення позитивних факторів та усунення (або принаймні послаблення) негативних.

Економічний аналіз відіграє важливу роль в управлінні витратами, оскільки дає можливість оцінити економічні операції, пов'язані з розвитком вартості продукції (робіт, послуг), виявити недоліки та резерви з метою кращого використання наявних ресурсів, а також зробити правильні

управлінські рішення. Аналіз витрат може бути ефективним лише в поєднанні з іншими ключовими елементами управління бізнесом, це включає процес прийняття оптимальних управлінських рішень на основі економічного аналізу та забезпечення їх виконання за результатами економічного аналізу та забезпечення їх виконання. Система бухгалтерського обліку повинна повністю задовольняти інформаційні потреби керівництва підприємства.

Функціями економічного аналізу є:

- забезпечення інформацією управлінської системи (збір, обробка та упорядкування інформації про економічні явища і процеси на підприємстві);
- аналізу процесів та результати діяльності господарства, оцінки її ефективності та можливості покращення за обмежених ресурсів;
- планування (прогнозування, перспективне та поточне планування господарської діяльності суб'єктів господарювання);
- організація управління (організація ефективної роботи різних сфер господарського механізму з метою оптимізації використаних ресурсів);
- оцінка рішень управління та виконання бюджету.

В економічному аналізі важливу роль відіграє оцінка витрат підприємства та собівартості продукції (робіт, послуг), оскільки вони є узагальнюючими показниками його господарської діяльності та безпосередньо впливають на фінансові результати та рентабельність.

Метою аналізу операційних витрат є комплексна оцінка рівня, динаміки та структури цих витрат, їх впливу на фінансові результати, обґрунтування управлінських рішень з метою подальшої оптимізації операційних витрат. Для досягнення цієї мети аналіз слід проводити на основі системного та комплексного підходів [10].

Основними завданнями аналізу витрат підприємств є:

- оцінка собівартості продукції (робіт, послуг) за продукцією;

- вивчення експлуатаційних витрат за видами;
- встановлення обґрунтованості планової величини операційних витрат;
- аналіз зміни операційних витрат у динаміці в цілому та за окремими статтями витрат;
- оцінка впливу відповідних факторів на рівень цих витрат;
- визначення положень щодо зменшення цих витрат;
- визначення впливу операційних витрат на прибутковість підприємства;
- оцінка виконання завдань з метою оптимізації витрат операційної діяльності.

Для аналізу витрат джерелами інформації операційної діяльності є:

а) основні документи: лімітно-забірні картки, відомості, накладні, акти, матеріальні вимоги на відпуск матеріальних цінностей, авансові звіти, рахунки, акти виконаних робіт акт звірки, акт надання послуг, і т. ін.;

б) облікові реєстри з аналітичного та синтетичного обліку (аналіз рахунків 23, 90, 91, 92, 93, журнали № 5, 5а, журнали-ордери 10, 10Б, Головна книга);

в) ф. № 2 «Звіт про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід)», Примітки до річної фінансової звітності;

г) результати аналізу витрат операційної діяльності за попередні роки;

д) аудиторські звіти та ін.

Аналіз операційних витрат слід проводити в такі дії:

- аналіз структури собівартості продукції (робіт, послуг) за продукцією та динамікою;

- оцінка виконання плану собівартості продукції за позиціями;

- аналіз варіації виробничих витрат та визначення резервів для їх зниження;

- аналіз структури адміністративних витрат за статтями та динамікою;

- аналіз структури витрат на збут за статтями та динамікою;
- аналіз структури інших операційних витрат за статтями та динамікою;
- визначення положень щодо зменшення адміністративних та маркетингових витрат;
- оцінка співвідношення між виробництвом, витратами і прибутком;
- визначення впливу операційних витрат на ефективність та рентабельність підприємства;
- обґрунтування управлінських рішень з метою оптимізації операційних витрат [44].

Крім того, необхідно провести окремий аналіз цін на продукцію конкурентів, щоб встановити можливість зниження собівартості продукції підприємства. Необхідно враховувати рівень виробничих потужностей (наприклад, в частині автоматизації); безпосередньо виробничий процес та його організація; час виконання однорідної операції або набору операцій; рівень комплексних витрат і т. д. Зокрема, витрати детально аналізуються в ході технологічного процесу, розділяючи їх на дорогі функції-операції для виявлення зайвих чи непотрібних, а потім включаються безпосередньо на склад для зниження собівартості продукції.

3.2. Аналіз структури витрат на збут та інших витрат операційної діяльності

Експрес-аналіз фінансових результатів діяльності підприємства здійснюється за даними форми № 2 «Звіт про фінансові результати» з використанням абсолютних та відносних показників. У структурі аналізу даних звіту про фінансові результати виділяють наступні абсолютні показники:

1. чистий дохід (виручка) від реалізації продукції;
2. валовий прибуток (збиток);

3. операційний прибуток (збиток);
4. прибуток (збиток) від звичайної діяльності до оподаткування;
5. прибуток (збиток) від звичайної діяльності після оподаткування;
6. чистий прибуток (збиток)
7. В якості відносних виступають темпи приросту абсолютних показників.

Мета експрес аналізу фінансових результатів у сучасних умовах - створення вичерпної інформації щодо формування та використання фінансових результатів з точки зору діяльності, сегментів та ринків з урахуванням ринкової орієнтації.

Для визначення ефективності роботи ДП «Вигодське лісове господарство» ми проведемо швидкий аналіз фінансових результатів на основі даних форми №2 з використанням абсолютних та відносних показників. Для полегшення аналізу ми представляємо підсумок фінансових результатів за аудиторський період.

Згідно даних таблиці 3.1, демонструється, що за розглянутий період сума чистого доходу зросла, одночасно збільшивши собівартість реалізованих товарів на 1430900 тис. грн. у 2020 році порівняно з 2018 роком. Валовий прибуток компанії має тенденцію до збільшення і становить 1493941 тис. грн у 2020 році., тобто більше результату 2018 року на 658 290 тис. грн.

Фінансовий результат від операційної діяльності в аналізованому періоді є прибутковим, але існує тенденція до зменшення його обсягу в 2018-2020 роках. Прибуток до оподаткування має тенденцію до зниження у 2019 році на 486 034 тис. грн порівняно з 1158700 тис. грн у 2018 році. На рисунку зображено динаміка змін чистого доходу та собівартості ДП «Вигодське лісове господарство» у 2018-2020 рр.

Таблиця 3.1

**Звіт про фінансові результати діяльності підприємства у період 2017-
2019 рр.**

Стаття	2017 р.	2018 р.	2019 р.
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	2965133	3079114	
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	(2129482)	(2098573)	(2902092)
Валовий: прибуток	835651	980541	1493941
Інші операційні доходи	636696	396414	36813
Адміністративні витрати	(381144)	(446664)	(571077)
Витрати на збут	(157151)	(156800)	(178494)
Інші операційні витрати	(43139)	(244361)	(302849)
Фінансовий результат від операційної діяльності: прибуток	890913	529130	478334
Дохід від участі в капіталі	56654	0	0
Інші фінансові доходи	253536	25167	34905
Інші доходи	0	81992	69291
Фінансові витрати	(0)	(0)	(0)
Втрати від участі в капіталі	(0)	(963)	(304)
Інші витрати	(42403)	(71027)	(96192)
Фінансовий результат до оподаткування: прибуток	1158700	564299	486034
Витрати (дохід) з податку на прибуток	(0)	-104011	-90588
Чистий фінансовий результат: прибуток	-206276	460288	395446

Джерело: [сформоване на основі додатків]

На рисунку 3.1 представлено Динаміка змін чистого доходу від реалізації продукції та чистого прибутку ДП «Вигодське лісове господарство» у 2018-2020 рр.

Рис. 3.1. Динаміка змін чистого доходу та собівартості ДП «Вигодське лісове господарство» у 2018-2020 рр.

Проаналізувавши таблицю 3.2, необхідно зробити висновок, що чистий дохід демонструє тенденцію росту у 2019 р. 3,8% порівняно з 2018 р. та 42,8% у 2020 р. порівняно з аналогічним періодом минулого року. Необхідно зазначити, що чистий прибуток зменшується -51,7% у 2019 р. по відношенню до 2018 р. та -14% у 2020 р.

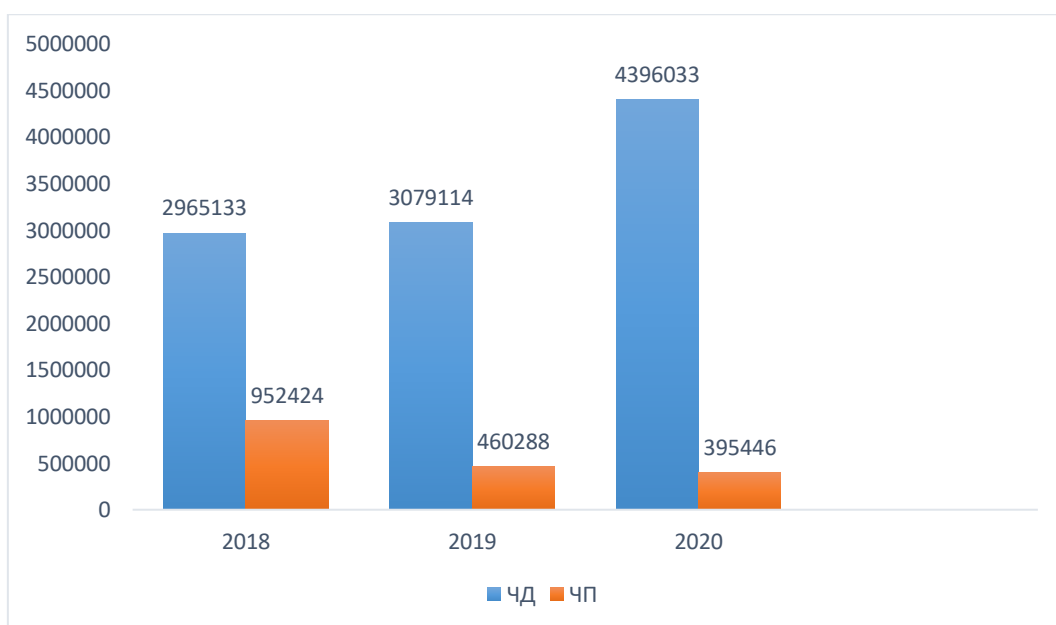

Рис. 3.2 - Динаміка змін чистого доходу від реалізації продукції та чистого прибутку ДП «Вигодське лісове господарство» у 2018-2020 рр.

Таблиця 3.2
Фінансові результати діяльності підприємства у 2018 - 2020 роках

Показник	Джерело інформації, форма № 2	2018 рік, тис. грн.	2019 рік, тис. грн.	Темп приросту, %	2020 рік, тис. грн.	Темп приросту, %
1	2	3	4	$5 = \frac{4-3}{3} * 100\%$	6	$7 = \frac{6-4}{4} * 100\%$
1. Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	р. 2000	2965133	3079114	3,8	4396033	42,8
2. Собівартість реалізованої продукції	р. 2050	(2129482)	(2098573)	-1,4	(2902092)	38,2
3. Валовий прибуток (збиток)	р. 2090 (2095)	835651	980541	17,3	1493941	52,3
4. Фінансовий результат від операційної діяльності	р. 2190 (2195)	890913	529130	-40,6	478334	-9,6
5. Фінансовий результат від звичайної діяльності до оподаткування	р. 2290 (2295)	1158700	564299	-51,2	486034	-13,8
6. Чистий прибуток	р. 2350 (2355)	952424	460288	-51,7	395446	-14

Джерело: [сформоване на основі додатків]

Це змушує підприємство бути менше фінансово стійким та знижує конкурентоспроможність ДП «Вигодське лісове господарство». Після експрес-аналізу на підприємстві ДП «Вигодське лісове господарство» у дослідженому періоді 2018-2020 рр. Ми дійшли висновку, що фінансове становище компанії погіршилось, виробничі витрати зросли, а чистий прибуток зменшився. Компанія купує свої ресурси переважно за рахунок власних джерел власності, тобто власного капіталу, а також за рахунок короткострокових позик.

ВИСНОВКИ

У дипломній роботі проаналізовано теоретичні та методологічні особливості обліку виробничих витрат, визначено основні аспекти обліку виробничих витрат, а також питання, що стосуються вдосконалення обліку виробничих витрат.

Важливе місце в управлінні підприємством займає обґрунтована класифікація витрат, що є дуже важливим для розуміння того, як ними управляти. У таких умовах необхідно класифікувати види витрат за такими критеріями, які повністю відображатимуть і будуть характеризувати різні аспекти компанії, а саме: організаційні та управлінські, бухгалтерсько-аналітичні, фінансово-економічні, маркетингові та інвестиційні, що сприятиме більш глибокому розумінню мети та функціональної ролі різних видів витрат в управлінні багатосторонньою діяльністю підприємства, що дає можливість враховувати такі витратні позиції з точки зору системного підходу для їх всебічного розуміння.

Основні завдання бухгалтерського обліку та аудиту витрат виробництва – це надання компанії інформації для затвердження обґрунтованих управлінських рішень; фактично здійснювати моніторинг витрат, понесених відповідно до їх статутних та запланованих сум, з метою виявлення відхилень та вжиття необхідних заходів управління; розрахунку собівартості продукції для визначення ціни готової продукції продукція та розрахунку фінансових результатів; проведення економічного аналізу результатів виробничої діяльності структурних підрозділів підприємства.

Таким чином, ми розглянули економічну сутність витрат, їх визнання в бухгалтерському обліку у відповідності до П(С)БО 16. Класифікація витрат, яка наведена з точки зору фінансового та управлінського обліку, дає можливість формувати собівартість та управляти витратами.

Витрати в бухгалтерському розумінні відрізняються від витрат в економічному тлумаченні. Витрати — це загальноекономічна категорія, що

характеризує використання різних речовин і природних сил у процесі управління. Під економічними витратами ми маємо на увазі альтернативну вартість, яка являє собою суму грошей, яку можна отримати від найбільш вигідного з усіх можливих альтернативних видів використання ресурсів. Таким чином, економічна вартість будь-якого ресурсу, обраного для виробництва, дорівнює його вартості для найкращого можливого застосування. Поняття економічних витрат обумовлено обмеженістю ресурсів порівняно з кількістю варіантів їх використання. З точки зору бухгалтерського обліку, витрати – це лише специфічні витрати ресурсів.

Таким чином, роль витрат у господарській діяльності підприємств незаперечна. Але лише добре налагоджена система управління витратами принесе відчутні результати у фінансово-господарській діяльності підприємства. Ретельний розгляд вашого вибору класифікації витрат визначить, наскільки добре організована ваша система управління витратами. У кінцевому підсумку пряма залежність прибутку підприємства від рівня витрат у частині пошуку та зменшення резервів дозволить підприємству розвиватися швидше. Зрештою, розвиток суб'єктів господарювання і це буде конкурентною перевагою на ринку.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ:

1. Андрющенко Н.С. Суть і значення витрат: історичний аспект / Н.С.Андрющенко // Економічна теорія та історія економічної думки. – 2017. – № 5. – С. 3–7.
2. Атамас П. Й. Бухгалтерський облік у галузях економіки: навч. посібник / П.Й. Атамас.- К.: ЦУЛ, 2018. 325 с.
3. Бачинський В. І. Бухгалтерський облік (загальна теорія) : навч. посібник / В. І. Бачинський, П. О. Куцик, Л. Г. Медвідь, Т. В. Попітін. – Львів: Магнолія – 2016. – 319 с.
4. Безруких П.С. Облік та калькулювання собівартості продукції / П.С. Безруких. –Х.: Фінанси, 2015. – 320 с.
5. Білуха М. Т. Теорія бухгалтерського обліку [підручник] / М. Т. Білуха. – К.: 2018. – 692 с.
6. Блакита Г. В. Бухгалтерський облік: практикум: навч. посібник / Г. В. Блакита, Н. О. Ромашевська . – К.: ЦУЛ, 2016. – 152 с.
7. Бородкін О. Про формування і обліку обіартості продукції за ринкових умов/ О. Бородкін // Бухгалтерський облік і аудит. – 2018. – № 4.
8. Бутинець Т.А. Контроль внутрішньогосподарський чи внутрішній? / Т.А. Бутинець // Проблеми теорії та методології бухгалтерського обліку, контролю і аналізу. Міжнародний збірник наукових праць. Вип. 2. – Житомир: ЖДТУ, 2019.
9. Бутинець Ф. Ф. Бухгалтерський фінансовий облік: підручник для студентів спеціальності «Облік і аудит» вищих навчальних закладів / Ф.Ф.Бутинець. 8-ме вид., доп. і перероб. – Житомир: ПП «Рута», 2019. – 912с.
10. Бутинець Ф.Ф. Витрати виробництва та їх класифікація для потреб управління [Текст] / Ф.Ф. Бутинець // Проблеми теорії та методології бухгалтерського обліку, контролю і аналізу. – 2012. – № 1. –С.11-15.

11. Бухгалтерський облік за національними стандартами. – Т.: Економічна думка, 2020. – 236 с.
12. Бухгалтерський практикум : фінансова звітність – 2021 // Щомісячний додаток до журналу Вісник Міністерства доходів і зборів України. – 2021.
13. Бухгалтерський фінансовий облік в Україні: навч. посіб. для студент. вищ. навч. закл. / В.М.Домбровський, Бондар М.І., Свідерський Є.І. [та ін.]); за ред. В.М.Домбровського. – К: А.С.К., 2019. – 976 с.
14. Величко О. Г., Голов С. Ф. Бухгалтерський облік і фінансова звітність в Україні. – Д.: ТОВ «Баланс-Клуб», 2000. – 768 с.
15. Верига Ю. А. Звітність підприємств : навч. посібник. / Ю. А. Верига, З. М. Левченко, І. Д. Ватуля. – 2-ге вид., доповн. і перероб. – К. : Центр навчальної літератури, 2018. – 776 с.
16. Верига Ю. А. План рахунків бухгалтерського обліку : навч. посібник / Ю. А. Верига, Г. І. Зима, Н. О. Кулявець. – К. : ЦУЛ, 2010. 176 с.
17. Гармонізація податкового та бухгалтерського обліку в контексті оподаткування прибутку підприємств в Україні : монографія / [Огороднікова І. І., Серебрянський Д. М., Смірнова О. М., Стадник М. В. Турянський Ю. І.]; за заг. ред. Д. М. Серебрянського. – К. : Алерта, 2013. – 366 с.
18. Гладких Т. В. Проблеми бухгалтерського обліку : навч. метод. посібник / Т. В. Гладких, Г. І. Зима, М. О. Любимов. Полтава : РВВ ПУЕТ, 2017. – 136 с.
19. Гладких Т. В. Фінансовий облік: навч. посібник / Т. В. Гладких Центр навчальної літератури, 2007. – 480 с.
20. Гоголь Т. Розвиток національної системи бухгалтерського обліку відповідно до міжнародних вимог: наслідки для підприємств малого бізнесу Бухгалтерський облік і аудит. – 2013. – №7. – С. 3–11.
21. Голов С., Пархоменко В. Новий План рахунків: побудова і застосування // Бухоблік і аудит. – №1. – 2020. – С. 21–22.

22. Грабова Н. М. Теорія бухгалтерського обліку: 2001 : Навч. посіб. М.В. Кужельний (ред.). – 6.вид. – К. : А.С.К., 2001. – 266 с.
23. Грабова Н. М., Кривоносов Ю. Г. Облік основних господарських операцій в бухгалтерських проводках: Навч. посіб. – К. : А.С.К., 2001. – 416с.
24. Грещак, М.Г. Управління витратами [Текст]: навчально-методичний посібник / М. Г. Грещак, О. С. Коцюба – К.: КНЕУ, 2016. – 131 с.
25. Грицай, О. І. Сутність витрат промислового підприємства [Текст] Фінанси підприємств. – 2016. – № 5. – С. 34-37.
26. Дерій В. Термін «витрати» і його трактування для потреб обліку і контролю / В. Дерій // Галицький економічний вісник. – 2017. № 1(26). С. 154–160.
27. Дроб'язко С. І. Методичні основи управління витратами підприємства [Текст] *Економіка підприємства*. 2015. – № 1. – С. 57-59.
28. Загородній А. Г. Фінансово-економічний словник : [близько 8000 понять і термінів] / А. Г. Загородній, Г. Л. Вознюк. – Київ : Знання, 2017. – 1072 с.
29. Закон України “Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні”, Постанова ВРУ №996-XIV від 16.07.99 р.// ВВР. 1999. №8. Ст. 85.
30. Інструкція про застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій, затверджене Наказом МФУ №291 від 30.11.99 р
31. Камлик М. І. Економічна безпека підприємницької діяльності. Економіко-правовий аспект: навчальний посібник / Камлик М. І. — К.: Атіка, 2005. — 432 с
32. Кириченко О. А. Проблеми управління економічною безпекою суб'єктів господарювання: [монографія] / О. А. Кириченко, В. С. Сідак та ін. — К.: УЕП «КРОК», 2018. — 403 с.
33. Когут, У.І. Критерії класифікації витрат підприємства [Текст] / У.І. Когут // Менеджмент та підприємництво в Україні: етапи становлення та розвитку. – Л. : Львів. Політехніка. – 2008. –С.43-49.

34. Козак В.Г. Визначення поняття «витрати» та їх оцінка / В.Г. Козак // Реформування економіки України: стан та перспективи. Збірник матеріалів IV Міжнародної науково-практичної конференції (26– 27 листопада 2009 р., м. Київ). – К.: МІБОКНЕУ, 2019. С.129–131.
35. Коміренко В. Бухгалтерський облік витрат та виробництво продукції рослинництва / В. Коміренко // Все про бухгалтерський облік. № 4 2019. С.56–62.
36. Кононенко М.П. Обґрунтування оптимізації нормативних витрат на виробництво сільськогосподарської продукції Економіка АПК. 2019. №6. С. 31–41.
37. Конституція України від 28.06.1996р. № 254к/96-ВР (із змінами, внесеними згідно із Законами) URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/>
38. Котляров С.А. Управління витратами: Навчальний посібник – Харків, 2001. –160с.
39. Крупка, Я. Д. Облік як основа контролю витрат за місцями їх виникнення та сферами / Я. Д. Крупка, В. Я. Фаріон // Проблеми раціонального використання соціально-економічного та природно-ресурсного потенціалу регіону: фінансова політика та інвестиції : зб. наук. праць. – 2018. – № 4. – С. 168-179.
40. Кундря-Висоцька О. П. Організація обліку: навчальний посібник. – К.: Алерта, 20017. — 223 с.
41. Лень В. С. Організація бухгалтерського обліку: навчальний посібник. – К.: Центр навчальної літератури, 2016. – 696 с.
42. Лишиленко О. В. Бухгалтерський облік: Підручник. – 4-те вид., перероб. і доп. – Київ: Вид-во «Центр учбової літератури», 2018. – 670 с.
43. Маренич Т.Г. Методи обліку витрат і калькулювання собівартості продукції / Т. Маренич // Бухгалтерський облік і аудит. – 2016. – № 12. – С. 19–25.

44. Методичні рекомендації з перевірки порівнянності показників фінансової звітності підприємства. Затверджені наказом Міністерства фінансів України від 22 грудня 2018р. № 1524.

45. Методичні рекомендації з перевірки порівнянності показників фінансової звітності підприємства. Затверджені наказом Міністерства фінансів України від 22 грудня 2018р. № 1524.

46. Методичні рекомендації щодо заповнення форм фінансової звітності: затв. наказом Міністерства фінансів України : від 28.03.2013 р. № 433 URL:http://search.ligazakon.ua/l_doc2.nsf/link1/MF13020.html

47. Міжнародні стандарти фінансової звітності (версія перекладу українською мовою-2011 рік).URL: http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/929_010.

48. Мінаєва О. М. Правове регулювання податкового обліку : дис. Канд. юрид. наук : 12.00.07 / О. М. Мінаєва. – Харків, 2017. – 201с.

49. Організація та методика економічного аналізу: Навчальний посібник для бакалавра всі напрямків підготовки. Одеса, ОДЕУ.- 2010-351с.УДК 657:005(075.8)

50. П. Й. Атамас. 2-ге вид., перероб. та доп . – К. : ЦУЛ, 2016. 392 с.

51. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 15 «Дохід», затверджений наказом Міністерства фінансів України №87 від 29.11.99р.// Бухгалтерський облік і аудит — 1999. — №12. — С.30-35.

52. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 16 «Витрати», затверджений наказом Міністерства фінансів України №87 від 29.11.99р.// Бухгалтерський облік і аудит — 1999. — №12. — С.35-36.

53. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 17 «Податок на прибуток», затверджений наказом Міністерства фінансів України №353 від 28.12.2000р.// Бухгалтерський облік і аудит — 2001. — №2. -С.7-12.

54. Про документальне забезпечення записів в бухгалтерському обліку: Положення, затверджене Наказом Міністерства фінансів України від 24.03.95р. №88// Галицькі контракти — 1996. — №19.-С.17-20.

55. Про затвердження Плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій, затверджене Наказом МФУ №291 від 30.11.99 р.

56. Сівак О., Осейко Н. Бухгалтерський облік за допомогою персонального комп'ютера — К.: РВО “Поліграфкнига”, 2013. — 320 с.

57. Ткаченко Н. М. Бухгалтерський фінансовий облік на підприємствах України: Підручник. — К.: А.С.К., 2020. — 784 с.

58. Ткаченко Н. Облік виробничої собівартості та рентабельності виробництва продукції. Визначення ціни продажу. Все про бухгалтерський облік. — 2020. № 70. — С.4

59. Ткаченко Н.М. Теоретико-методологічні проблеми формування бухгалтерського фінансового обліку. — К.: А.С.К., 2021. — 348 с.

60. Фаріон, В. Собівартість як економічна категорія та особливості її формування на підприємствах спиртової галузі / В. Фаріон // Економічний аналіз : зб. наук. праць каф. екон. аналізу Терноп. нац. екон. ун-ту. — Тернопіль, 2010. — Вип. 6. — С. 159-162.

61. Хом'як Р. Л. Національні стандарти бухгалтерського обліку в Україні: Навчальний посібник. Л.: Інтеллект-Захід, 2020. 442 с.

62. Цал–Цалко Ю.С. Фінансова звітність підприємства та її аналіз. — К.: ЦУЛ, 2016. — 360 с.

63. Чумаченко М. Сучасні проблеми бухгалтерського обліку в Україні // Баланс. — 2019. №44. — С.5-13

Господарське підприємство "Вигорське лісове господарство"

Дата (рік, місяць, число) 2020 04 01

(найменування) за СДРПОУ 22186175

Звіт про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід)

за I Квартал 2020 р.

Форма N2 Код за ДКУД 1801003

I. ФІНАНСОВІ РЕЗУЛЬТАТИ

Стаття	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	2000	27 185	49 683
Чисті зароблені страхові премії	2010	-	-
премії підписані, валова сума	2011	-	-
премії, передані у перестрахування	2012	-	-
зміна резерву незароблених премій, валова сума	2013	-	-
зміна частки перестраховиків у резерві незароблених премій	2014	-	-
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	2050	(22 888)	(41 468)
Чисті понесені збитки за страховими виплатами	2070	-	-
Валовий:			
прибуток	2090	4 297	8 215
збиток	2095	(-)	(-)
Дохід (витрати) від зміни у резервах довгострокових зобов'язань	2105	-	-
Дохід (витрати) від зміни інших страхових резервів	2110	-	-
зміна інших страхових резервів, валова сума	2111	-	-
зміна частки перестраховиків в інших страхових резервах	2112	-	-
Інші операційні доходи	2120	308	73
у тому числі:	2121	-	-
дохід від зміни вартості активів, які оцінюються за справедливою вартістю	2122	-	-
дохід від первісного визнання біологічних активів і сільськогосподарської продукції	2123	-	-
дохід від використання коштів, вивільнених від оподаткування		-	-
Адміністративні витрати	2130	(3 222)	(5 367)
Витрати на збут	2150	(133)	(279)
Інші операційні витрати	2180	(1 157)	(885)
у тому числі:	2181	-	-
витрати від зміни вартості активів, які оцінюються за справедливою вартістю	2182	-	-
витрати від первісного визнання біологічних активів і сільськогосподарської продукції		-	-
Фінансовий результат від операційної діяльності:			
прибуток	2190	93	1 757
збиток	2195	(-)	(-)
Доход від участі в капіталі	2200	-	-
Інші фінансові доходи	2220	-	-
Інші доходи	2240	197	333
у тому числі:	2241	-	-
дохід від благодійної допомоги		-	-
Фінансові витрати	2250	(96)	(342)
Витрати від участі в капіталі	2255	(-)	(-)
Інші витрати	2270	(-)	(-)
Прибуток (збиток) від впливу інфляції на монетарні статті	2275	-	-

Додаток Б

Додаток Б
до Національного положення (стандарту)
бухгалтерського обліку 1 "Звітальні дані до фінансової звітності"

Підприємство: Державне підприємство "Висвітське лісове господарство"
Територія: ІВАНО-ФРАНКІВСЬКА
Організаційно-правова форма господарювання: Державне підприємство
Вид економічної діяльності: Надання допоміжних послуг у лісовому господарстві
Середня кількість працівників: 369
Адреса, телефон: вулиця Д. Галицького, буд. 40, ІВАНО-ФРАНКІВСЬКА обл., 77552
Одиниця виміру: тис. грн. без десятичного знака (окрім розділу IV "Звіт про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід) (форма №2), грошові показники якого виводяться в гривнях з копійками)
Складено (зробити позначку "х" у відповідній клітинці):
за положеннями (стандартами) бухгалтерського обліку
за міжнародними стандартами фінансової звітності

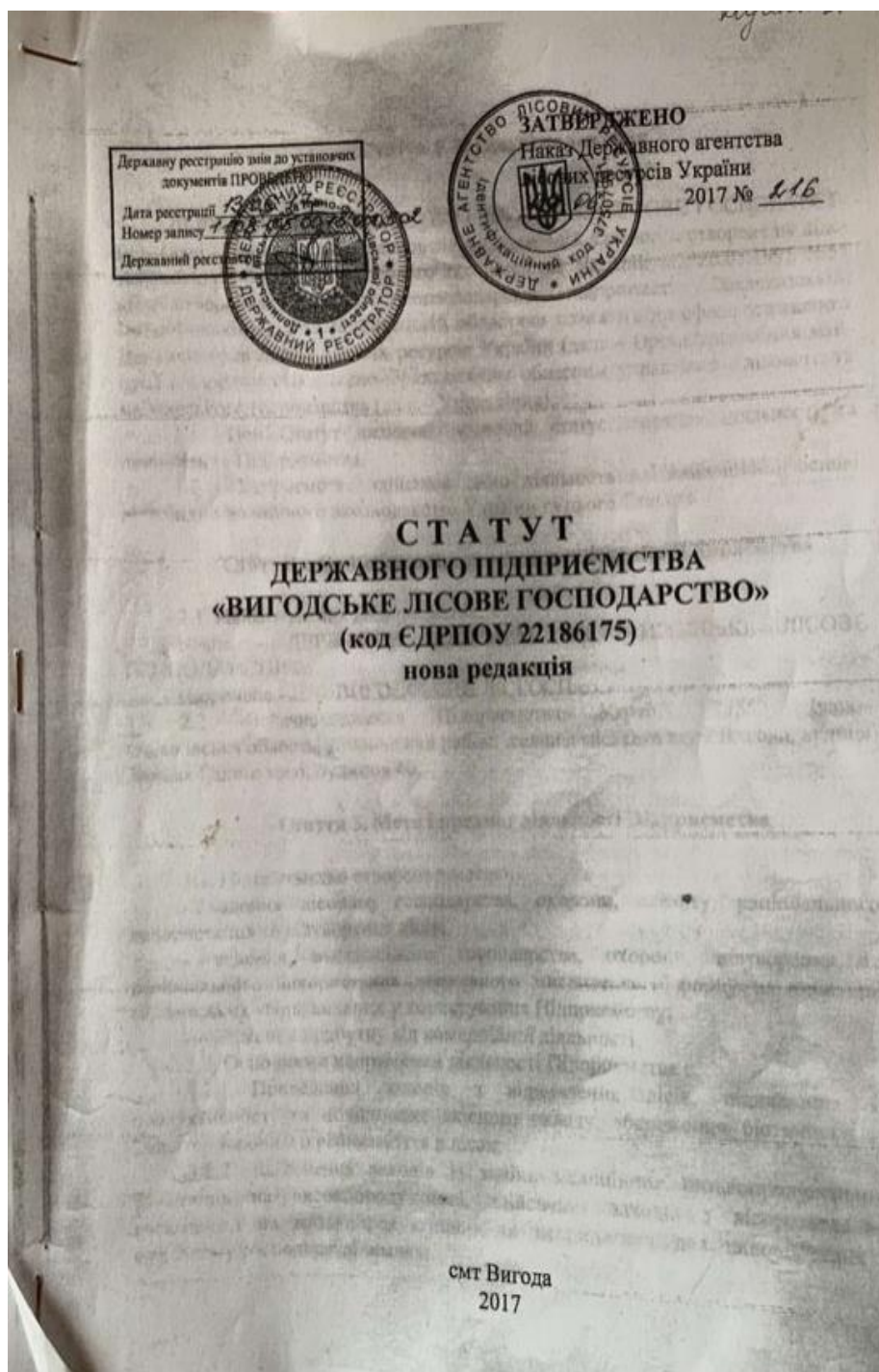
Дата (рік, місяць, число): 2020 04 01
за ЄДРПОУ: 22180175
за КОАТУУ: 2622055300
за КМД: 140
за КМД: 02.40

Баланс (Звіт про фінансовий стан)
на 31 березня 2020 р.

Форма №1 Каз за ДКУД 1801001

А К Т И В	Код разма	На початок звітного періоду	На кінець звітного періоду
1	2	3	4
I. Необоротні активи			
Нематеріальні активи	1000	179	173
первісна вартість	1001	231	231
накопичена амортизація	1002	52	58
Незавершені капітальні інвестиції	1005	7 448	7 709
Основи засоби	1010	52 404	50 808
первісна вартість	1011	97 174	97 473
знос	1012	44 770	46 665
Інвестиційна нерухомість	1015	-	-
Первісна вартість інвестиційної нерухомості	1016	-	-
Знос інвестиційної нерухомості	1017	-	-
Довгострокові біологічні активи	1020	-	-
Первісна вартість довгострокових біологічних активів	1021	-	-
Накопичена амортизація довгострокових біологічних активів	1022	-	-
Довгострокові фінансові інвестиції:			
які обліковуються за методом участі в капіталі інших підприємств	1030	-	-
інші фінансові інвестиції	1035	-	-
Довгострокова дебіторська заборгованість	1040	-	-
Відстрочені податкові активи	1045	-	-
Гудвіл	1050	-	-
Відстрочені аквалізаційні витрати	1060	-	-
Залишок копії у централізованих страхових резервних фондах	1065	-	-
Інші необоротні активи	1090	-	-
Усього за розділом I	1095	68 031	58 690
II. Оборотні активи			
Зпаси	1100	11 050	10 234
Виробничі запаси	1101	4 497	4 208
Несировинне виробництво	1102	3 348	3 605
Готова продукція	1103	3 246	2 360
Товари	1104	59	1
Поточні біологічні активи	1110	119	118
Депозити переуступання	1115	-	-
Векселі одержані	1120	-	-
Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги	1125	6 900	3 063
Дебіторська заборгованість за розрахунками:			
за віданими авансами	1130	454	203
з бюджетом	1135	-	65
у тому числі з податку на прибуток	1136	-	55
Дебіторська заборгованість за розрахунками з нарахованих доходів	1140	-	-
Дебіторська заборгованість за розрахунками із внутрішніх розрахунків	1145	-	-
Інші поточні дебіторська заборгованість	1155	307	401
Поточні фінансові інвестиції	1160	-	-
Гроші та їх еквіваленти	1165	9	343
Готівка	1166	-	-
Ресурси в банках	1167	9	139
Витрати майбутніх періодів	1170	618	2 200
Частка порестрахованих у страхових резервах	1180	-	-
у тому числі в резервах довгострокових зобов'язань	1181	-	-
резервах збитків або резервах власних виниклих	1182	-	-
резервах незароблених премій	1183	-	-

Додаток В

Додаток Г

Погоджено
С.М. Малишук
Мед. Бигієв-гос. господарств

ПОГОДЖЕНО:

Начальник
Івано-Франківського обласного управління
лісового та мисливського господарства

Зас. начальника

201 р.

ДЕРЖАВНЕ АГЕНТСТВО ЛІСОВИХ РЕСУРСІВ УКРАЇНИ
ІВАНО-ФРАНКІВСЬКЕ ОБЛАСНЕ УПРАВЛІННЯ ЛІСОВОГО ТА
МИСЛИВСЬКОГО ГОСПОДАРСТВА
ДЕРЖАВНЕ ПІДПРИЄМСТВО
«ВИГОДСЬКЕ ЛІСОВЕ ГОСПОДАРСТВО»
вул. Д. Галицького, 40, смт. Вигода, Долинський р-н, Івано-Франківська обл.,
77552 тел./факс 6-17-04, e-mail vygoda-dlg@ukr.net Код ЄДРПОУ 22186175

НАКАЗ

29 » *срудня* 2017 року смт. Вигода № *395*

« Про облікову політику підприємства »

На виконання вимог Закону України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» від 16.07.1999 № 996-XIV р з змінами та доповненнями (далі Закон №996), Положень (Стандартів) бухгалтерського обліку (далі – П(С)БО), затверджених наказами Міністерства фінансів України, Податкового кодексу України від 02.12.2010, інших нормативних актів, маючи право вибору облікової політики з метою дотримання підприємством єдиної методики відображення в бухгалтерському обліку і звітності господарських операцій та порядку оцінки об'єктів обліку

НАКАЗУЮ:

1. Встановити такі принципи, методи і процедури, що будуть використовуватись підприємством для складання та подання фінансової звітності та сформувати наступну облікову політику підприємства:

І. ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

1.1. Дата проведення державної реєстрації 30.06.1995 року, № запису про зміну свідоцтва 1-108 105 0001 000502, ідентифікаційний код 22186175. Правовий статус суб'єкта: юридична особа.

1.2. Дата реєстрації платника ПДВ 16 липня 1997 року, податковий ідентифікаційний код 221861709056, № свідоцтва платника ПДВ 12532654.

1.3. Організаційно-правова форма за КОПФГ:
140 ДЕРЖАВНЕ ПІДПРИЄМСТВО

1.4. Форма власності за КФВ 31 ДЕРЖАВНА ВЛАСНІСТЬ.

1.5. Місце знаходження за КОАТУУ 2622055300: вулиця Д. Галицького, 40, смт. Вигода, Долинський район, Івано-Франківська область, 77552

1.6. Наявність органу управління майном;